

Pudasjärven kaupungin kuntakohtainen oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelma Lukuvuosi 2020-2021

Sisällys

Johdanto	4
1 Oppilashuolto Pudasjärvellä	5
1.1 Oppilashuollon lähtökohdat	5
1.2 Oppilas- ja opiskelijahuolto Pudasjärven esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa	6
1.3 Oppilashuollon palvelut Pudasjärvellä	6
1.4 Lasten- ja nuortenhyvinvointikertomus	7
2 Oppilashuoltoryhmät.....	8
2.1 Oppilashuollon ohjausryhmä.....	8
2.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä	10
2.3 Yksilökohtainen oppilas- ja opiskeluhuolto	10
3 Oppilaan ohjaaminen oppilashuollon palveluihin	11
3.1 Ohjaus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.....	11
3.2 Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa	11
3.3. Oppilas- ja opiskelijaterveydenhuoltopalvelut.....	12
3.4 Koulukuraattori – ja psykologipalvelut.....	13
3.5 Ohjautuminen mielenterveyspalveluihin	13
3.6 Ohjautuminen sosiaali- ja lastensuojelupalveluihin	13
3.7. Muu monialainen yhteistyö.....	15
4 Oppimisen tuki.....	16
4.1 Ohjaus kolmiportaiseen tukeen	16
4.2 Siirtyminen pienryhmän tukeen.....	17
4.5 Nivellys yläluokille	19
4.6 Nivellys toiselle asteelle	20
5 Oppilashuollon suunnittelu, seuranta ja arviointi	21
6 Oppilashuollon ja koulutyöhön liittyviä yhteisiä käytänteitä	22
6.1 Poissaolot	22
6.2 Järjestyssäännöt	23
6.2 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	25
6.3 Väkivaltaan puuttuminen	28
6.4 Kiva koulu	29
6.5 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi seksuaaliselta häirinnältä.....	30
6.7 Kriisisuunnitelma	34
6.8 Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.....	35
6.9 Koulukuljetusta koskevat ohjeet	35
6.10 Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö	36

7 Liikunta oppilaan hyvinvoinnin tukena.....	36
7.1 Move!	36
7.2 Liikkuva koulu	37
8 JOPO-toiminta	37
9 Koulun oikeus ojennus- ja kurinpitotoimiin	39
9.1 Yleiset periaatteet	39
9.2 Ojentamis- ja turvaamistoimenpiteet	40

Johdanto

Kuntakohtainen oppilashuoltosuunnitelma kokoaa yhteen Pudasjärven esi- ja perusopetuksen oppilashuoltoon sekä kolmiportaista tukea koskevia toimintamalleja. Suunnitelmassa on koulukohtaisiin oppilashuoltosuunnitelmiin yhteisiä linjauksia, joita koulut voivat omissa suunnitelmissaan tarvittaessa tarkentaa. Erityisopetuksen koordinaattori huolehtii yhdessä oppilashuollon ohjausryhmän kanssa suunnitelman vuosittaisesta päivityksestä.

Kuntakohtainen oppilashuoltosuunnitelma on päivitetty lukuvuodella 2020-2021. Päivitystä on ollut tekemässä oppilashuoltohenkilökunnasta vastaava kuraattori Jonna Puhakka, kuraattori Suvi Kipinä, terveydenhoitajat Sari Nieminen, Kristiina Tolonen ja Johanna Ahjotuli. Opetuksen järjestäjän edustajina ovat olleet Lakarin koulun rehtori Jussi Kolu, varhaiskasvatuksen erityisopettaja Riitta Jaakola, luokanopettaja Annika Mattinen ja erityisopetuksen koordinaattori Sari Poropudas. Lisäksi asiantuntijoina ovat olleet erityisopettaja Liisa Kytölä, JOPO-opettaja Ville Eroma ja liikunnan lehtori Jari Outila.

1 Oppilashuolto Pudasjärvellä

1.1 Oppilashuollon lähtökohdat

Oppilashuoltoa voidaan tarkastella kolmella tasolla

Valtakunnan taso

- YK:n lasten oikeuksien sopimus
- Lait ja asetukset
- Opetussuunnitelman perusteet
- Kouluterveydenhuollon laatusuositus
- Sosiaalihuoltolaki
- Oppilas- ja opiskeluhuolto laki

Kunnan taso

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Pudasjärven kaupungin opetussuunnitelma

Koulun taso

- Koulukohtainen tai koulujen yhteinen oppilashuoltosuunnitelma osana koulun vuosittaista toimintasuunnitelmaa

Oppilashuollon perustana on **oppilashuoltolaki (1287/2013)**. Lain tavoitteena on turvata oppilaiden tarvitsemien oppilashuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Laki kokoaa hajallaan lainsäädännössä olleet säännökset oppilashuollon jatkumoksi niin, että laki koskee niin esi- ja perusopetuksen kuin lukion ja ammatillisen koulutuksen oppilaita ja opiskelijoita.

Laki vahvistaa oppilashuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä. Oppilashuolto kytkeytyy lastensuojelulain mukaiseen kunnan hyvinvointisuunnitelmaan ja perustuu oppilashuoltotarpeen arviointiin. Laki määrittelee tarkemmin eri tasoilla toimivien oppilashuoltoryhmien toimintaa (kunnan ohjausryhmä, koulukohtainen oppilashuoltoryhmä sekä yksilökohtainen asiantuntijaryhmä), niiden tehtävät sekä niille nimetyt vastuuhenkilöt. Monialainen yhteistyö on kaikilla tasoilla tärkeää. Lisäksi laki määrittelee koulutuksen järjestäjän ja koulujen omavalvonnan.

Laki siirtää oppilashuollon painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään ja koko koulu yhteisön hyvinvointia edistävään työhön. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrärajoissa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tieto koulun ja sen oppilaiden käytettävissä olevasta oppilashuollosta.

Oppilashuoltoon sisältyvät:

- koulun toiminta
- koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto
- oppilashuollon palvelut
 - ✓ psykologi- ja kuraattoripalvelut
 - ✓ koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Oppilashuollon lähtökohtana on tukea oppilaan ja huoltajan osallisuutta ja kuulluksi tulemistä. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa huomioon ottaen oppilaan ikä ja edellytykset. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Avoimuuden, luottamuksellisuuden sekä oppilaaseen ja huoltajaan kunnioittavan suhtautumisen periaatteet ohjaavat oppilashuoltotyötä.

Lain perusteella on laadittu muutos opetussuunnitelman perusteisiin oppilashuollon osalta.

1.2 Oppilas- ja opiskelijahuolto Pudasjärven esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuoltoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu **oppilashuolto**, että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu **opiskelijahuolto** (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 3).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Pudasjärvellä koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman pohja on yhteinen esi- ja perusopetuksella sekä lukioilla. Oppilashuoltosuunnitelmassa on kaikille yhteinen osuus, jota koulut täydentävät yksikkökohtaisilla osuuksilla. Kuntakohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan laaditaan koko kaupungin yhteisiä toimintamalleja, joiden avulla on tarkoitus linjata koulujen toimintaa. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

1.3 Oppilashuollon palvelut Pudasjärvellä

Perusopetuksen oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennalta ehkäisevänä ja koko oppilaitosyhteisöä tukevana monialaisena **yhteisöllisenä** ja **yksilökohtaisena** oppilashuoltona oppilaiden ja heidän huoltajiensa, opetus-, sosiaali- ja terveystoimen ja muiden tahojen (palveluverkostojen) kanssa.

Taulukko 1. Oppilashuollon yhteystiedot

Erityisopetuksen koordinaattori ja oppilashuollon yhdyshenkilö Sari Poropudas

sari.poropudas@pudasjarvi.fi

puhelin 0408266464

Vastaava koulukuraattori

Jonna Puhakka

jonna.puhakka@oulunkaari.com

puhelin 0405647998

Lukuvuosi 2020-2021

sijainen Hanna Illikainen

hanna.illikainen@oulunkaari.com

koulukuraattori

Suvi Kipinä

suvi.kipina@oulunkaari.com

puhelin 0505744383

Terveydenhoitaja

Johanna Ahjotuli

johanna.ahjotuli@oulunkaari.com

puhelin 0400193691

Terveydenhoitaja

Kristiina Tolonen

kristiina.tolonen@oulunkaari.com

puhelin 0407313602

Terveydenhoitaja

Sari Nieminen sari.nieminen@oulunkaari.com puhelin 0505929787				
	Kuraattori	Terveystenhoitaja	Koululääkäri Oulunkaaresta	Koulu psykologipalvelut
Hirsikampus	Jonna Puhakka/ Hanna Illikainen Suvi Kipinä	Sari Nieminen Johanna Ahjotuli	Vaihtelee	Ostopalveluina
Hirvaskosken koulu	Suvi Kipinä	Kristiina Tolonen	Vaihtelee	Ostopalveluina
Kipinän koulu	Suvi Kipinä	Kristiina Tolonen	Vaihtelee	Ostopalveluina
Lakarin koulu	Jonna Puhakka / Hanna Illikainen	Kristiina Tolonen	Vaihtelee	Ostopalveluina
Sarakylä	Jonna Puhakka/ Hanna Illikainen	Kristiina Tolonen	Vaihtelee	Ostopalveluina
Syötteen koulu	Jonna Puhakka/ Hanna Illikainen	Kristiina Tolonen	Vaihtelee	Ostopalveluina
Esiopeetus/ päiväkotiki- Yhdyshenkilö Riitta Jaakola	Jonna Puhakka/ Hanna Illikainen	Maiju Iinatti ja Arja Kaivorinne	Vaihtelee	Ostopalveluina
Lukio	Suvi Kipinä	Johanna Ahjotuli	Vaihtelee	Kirsi Harila

1.4 Lasten- ja nuortenhyvinvointikertomus

Pudasjärven kaupungin hyvinvointikertomus päivitetään vuosille 2017-2021. Hyvinvointikertomuksessa määritellään tavoitteet lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen kaupungin tasolla. Hyvinvointikoordinaattorille toimitetaan oppilashuollon ohjausryhmän muistio, jonka avulla koordinaattori pystyy seuraamaan koulujen tilannetta suhteessa hyvinvointisuunnitelmaan. Tarvittaessa muistion asioita voidaan käyttää hyvinvointiraportissa, joka tehdään vuosittain.

Sivistys- ja opetustoimen tavoitteet on määritelty kouluissa käytössä olevien hyvinvointimittareiden perusteella. Oppilaiden hyvinvointia kuvaavia mittareita ovat kouluterveyskysely, TEA-viisari, koulunhyvinvointiprofiili.fi – kysely, MOVE- mittaus ja lukiolla tehtävä Opintokamu –mittari. Näiden kyselyiden perusteella on ilmennyt hyvinvointivajeita, joiden pohjalta on muodostettu neljä tavoitetta. Opetus- ja sivistyspuolen tavoitteet ovat psykologipalveluiden parantaminen, oppilaiden liikkumisen lisääminen, kouluruokailun kehittäminen ja osallisuuden tunteen lisääminen sekä oppilailla että huoltajilla.

Psykologipalveluiden parantaminen

Pudasjärvellä ei ole ollut käytettävissä koulupsykologin palveluita, koska avointa virkaa ei ole saatu täytettyä. Koulupsykologin virka on ollut auki useamman kerran, mutta siihen ei ole ollut hakijoita.

Koulupsykologipalvelut ovat toteutettu ostopalveluina ja ne ovat keskittyneet oppimistutkimuksiin. Pudasjärvellä on suuri tarve lasten ja nuorten psykologipalveluille, erityisesti terapiapalvelut ovat jääneet toteutumatta. Tämä näkyy osaltaan kasautuneena lasten ja nuorten psyykkisenä pahoinvointina. Psykologipalvelut eivät ole olleet tasapuolisesti mahdollisia kaikille Pudasjärven oppilaille, koska tapaamiset ovat olleet keskustan alueella. Psykologipalveluiden tarpeen arviointi on ollut esillä vuosittain kaupungin oppilashuollon ohjausryhmässä. Psykologipalveluiden puuttuminen on kuormittanut koulukuraattoreiden, kouluterveydenhoitajien ja erityisopettajien työtaakkaa sekä

lisännyt yksilöllisen oppilashuollon määrää kouluilla. Perusopetuksen oppilaat eivät ole saaneet riittävästi oppilashuoltolain (7§) mukaista psykologin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta.

Oppilaiden liikkumisen lisääminen

Pudasjärvi on ollut Liikkuva koulu -toiminnassa mukana useamman vuoden. Liikkuva koulu toimintatapa on juurtunut koulujen arkeen. Lukiossa on lukuvuonna 2019-20 otettu käyttöön Liikkuva opiskelu -ohjelma. Kouluterveyskyselyn ja MOVE-mittauksen perusteella on huomattu, että liikunnan säännöllinen harrastaminen Pudasjärvellä vähenee iän kasvaessa ja liikkumattomien oppilaiden sekä opiskelijoiden määrä kasvaa. Fyysinen aktiivisuus on tärkeä osa lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää organisoida Pudasjärven kaupungin koululiikunnan ja Liikkuva koulu -toiminnan kehittäminen ja ylläpitäminen.

Kouluruokailun kehittäminen

Kouluterveyskyselyiden perusteella yläkoululaisten ja lukiolaisten syömättömyys kouluruokailussa on lisääntynyt. Alakoulussa puolestaan oppilaiden aamupalan syöminen on vähentynyt. Päivittäinen hyvinvointi ja jaksaminen edellyttävät aamupalan ja lounaan syömistä koulupäivän aikana. Kouluruokailun kehittämiseksi suositellaan kouluille kouluruokadiplomin suorittamista ja sen mukaisien toimenpiteiden ylläpitämistä lukuvuosien aikana. Oppilaat saadaan tämän avulla mukaan kouluruokailun kehittämiseen. Tavoitteena on saada kouluruokailu näkyväksi osaksi koko koulun yhteistä toimintaa.

Osallisuuden tunteen lisääminen oppilailla

Opetussuunnitelma painottaa oppilaiden osallisuutta oppitunneilla ja koulun muussa toiminnassa. Nuorisotoimi järjestää nuorten- ja lastenvaltuuston kokouksia, joihin valitaan edustajat eri kouluilta. Kouluilla toimivat oppilaskunnat. Oppilaskunnan toiminta organisoidaan koulukohtaisesti vastuuopettajan johdolla. Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään valitaan oppilaiden ja opiskelijoiden edustaja. Oppilaiden osallisuutta lisätään tukioppilastoiminnan, välkkäriohjaajien, kummioppilaiden, vastuuoppilaiden ja kerhotoiminnan avulla. Oppilaiden osallisuutta pyritään lisäämään myös oppitunneilla ottamalla lapset ja nuoret mukaan oppimisympäristön luomiseen.

2 Oppilashuoltoryhmät

2.1 Oppilashuollon ohjausryhmä

Pudasjärvellä on oppilasohjausryhmä, joka kattaa koko esiopetuksen, perusopetuksen sekä toisen asteen opinnot. Ohjausryhmä kokoonpano on seuraava:

- puheenjohtaja opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa
- sihteeri, erityisopetuksen koordinaattori Sari Poropudas
- varhaiskasvatuksen vastaava erityisopettaja Riitta Jaakola
- perusopetuksen oppilashuollosta vastaavat henkilöt
- lukion edustaja apulaisrehtori Eeva Harju
- ammattikoulun edustaja Kaisu Möttönen
- vastaava kuraattori Hanna Illikainen
- psykologi – nimetään myöhemmin
- terveydenhoitajien edustaja Sari Nieminen
- sosiaalityöntekijöiden edustaja Meri Malmberg
- palveluohjaaja Kaija Kehusmaa-Lehtola
- perheneuvolan työntekijä, Teija Pohjolainen
- etsivä nuorisotyöntekijä, Juha Mertala

- perhepalveluiden palveluesimies, Tuula Tolkkinen

Ryhmä kokoontuu lukukausien lopussa. Tarvittaessa ryhmää voidaan täydentää poliisilla, nuorisotoimella, seurakunnalla jne.

Oppilashuollon ohjausryhmä kokoontuu lukuvuosien lopussa; marraskuussa ja toukokuussa.

Kokoonkutsujana ja esityslistojen laatijana toimii erityisopetuksen koordinaattori. Oppilashuollon ohjausryhmän toiminnasta vastaa opetus- ja sivistystoimen johtaja.

Ohjausryhmä tekevät:

- Ohjausryhmä päivittää vuosittain oppilashuollon suunnitelma (perusteissa hyvinvointisuunnitelma), joka liitetään kaupungin hyvinvointikertomukseen. Oppilashuollon suunnitelmassa määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset ja ohjeet oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitosuunnitelmien laatimiseksi.
- Opiskeluhoitoa koskeva osuus laaditaan yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.
- Ohjausryhmä päivittää ja täydentää tarvittaessa koko kaupunkia koskevan oppilas/opiskelijahuoltosuunnitelman, johon on laadittu koko kaupunkia koskevia yhteisiä toimintamalleja.
- Ohjausryhmä arvioi opiskelijahuollon vuosittaisen kokonaistarpeen ja käytettävissä olevat opiskelijahuoltopalvelut. Tarpeen määrittelyssä on otettava huomioon seuraavan lukuvuoden oppilasmäärät, tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrät sekä tuen mahdollistaminen kaikille oppilaille tasapuolisesti kaikilla Pudasjärven kouluilla.

2.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Koulukohtaisesti voidaan määrittää oppilashuollosta vastaava henkilö. Koulukohtaisten oppilashuoltoryhmien kokoonpano voidaan määrittellä koulukohtaisesti. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen koulussa.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kouluilla vähintään kaksi kertaa lukukaudessa sekä lisäksi koulukohtaisesti sovittavan määrän muita kokoontumisia. Lukuvuoden ensimmäisessä kokoontumisessa suunnitellaan koulun tarpeiden pohjalta tulevaa oppilashuollollista toimintaa mm. oppilaiden ja huoltajien osallistaminen, yhteistyökuviot eri järjestöjen ja yhteistyötahojen kanssa, koulun sisäinen yhteisöllinen kehittäminen ja turvallisuutta edistävän toiminnan suunnittelu. Suunnittelussa hyödynnetään mm. kouluterveyskyselyn ja muiden tehtyjen kyselyiden tuloksia. Suunniteltua toimintaa toteutetaan koulun arjessa koko koulun henkilökunnan kesken sovitulla tavalla.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän muistiot ovat julkisia ja niiden sisällöstä on hyvä tiedottaa sekä huoltajia että henkilökuntaa. Koulukohtaisesti päätetään, miten muistiot julkaistaan.

2.3 Yksilökohtainen oppilas- ja opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia oppilashuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhoito, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §) Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollon sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

3 Oppilaan ohjaaminen oppilashuollon palveluihin

3.1 Ohjaus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon

Kuvio 1. Ohjaus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon

Huoli lapsesta tai nuoresta herää?		
Voinko ratkaista asian?		
Kyllä	En tiedä	Oppilas ja huoltaja eivät halua asiaa käsiteltävän
Työskennelkää yhdessä ja tarvittaessa ohjaus oppilashuollon palveluiden piiriin (kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja)	Mieti oppilaan ja huoltajan kanssa, ketä työntekijöitä olisi hyvä ottaa miettimään oppilaan tilannetta ja tarvittavia tukitoimia	Oppilashuollollinen asia, johon tarvitaan huoltajan suostumus
Kirjaa Wilman tukilehdelle tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa	Oppilashuollollinen asia= moniammatillinen asiantuntijaryhmä (ryhmään pitää kuulua joko kuraattori tai terveydenhoitaja)	Konsultoi koulun kuraattoria, joka ohjaa jatkotoimiin
Ota tarvittaessa yhteyttä perhepalveluiden palveluohjaukseen. -puhelimitse tai kirjallisena lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenottopyyntö Lomakkeet löytyvät koululta	Pyydä oppilaan/ huoltajan kirjallinen suostumus erillisellä lomakkeella Kirjaa oppilashuoltokertomus Wilman tukilehdelle kohtaan Muistio	Ota tarvittaessa yhteyttä perhepalveluiden palveluohjaukseen. -puhelimitse tai kirjallisena lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenottopyyntö Lomakkeet löytyvät koululta
	Sopikaa tilanteen seuranta ja kirjatkaa kenelle tietoja saa välittää	
	Merkitse Wilman tukilehdelle oppilashuollollinen tuki	Merkitse Wilman tukilehdelle ehdotettu oppilashuollollista tukea, mutta tukea ei ole otettu vastaan.

3.2 Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaita ja huoltajia tiedotetaan yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä

Wilmassa olevalla tai kotiin jaettavalla tiedotteella. Lisäksi asiasta tiedotetaan vanhempainilloissa, lukuvuositedotteessa ja päiväkotien tiedotteissa. Henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa antaa koulun henkilökunta.

Oppilaan asiaa käsiteltäessä oppilasta osallistutaan esim. ottamalla hänet mukaan asiantuntijaryhmän kokoukseen tai kuulemalla häntä muutoin. Oppilaan toiveet huomioidaan häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioiden asian laatu ja oppilaan ikä.

Koulukuraattori, koulupsykologi tai kouluterveydenhoitaja arvioi tarvittaessa terveydenhuoltolain ja lastensuojelulain perusteella, onko oppilaalla edellytyksiä arvioida oman asiansa käsittelyyn liittyviä asioita. Näitä ovat asiantuntijaryhmän kokoukseen osallistujat, salassa pidettävien tietojen luovuttaminen huoltajalle tai huoltajan osallistuminen oppilashuoltoasian käsittelyyn.

3.3. Oppilas- ja opiskelijaterveydenhuoltopalvelut

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on tukea ja edistää oppilaiden ja opiskelijoiden, heidän perheidensä sekä koko kouluyhteisön hyvinvointia. Kouluterveydenhuolto on Oulunkaaren perhepalveluiden tuottamaa palvelua.

Kouluterveydenhuoltopalvelut toimivat kaikilla kouluilla. Kouluterveydenhoitajia on kolme. Hirsikampuksella terveydenhoitajat ovat tavoitettavissa joka päivä, Lakarilla ja sivukylien kouluilla terveydenhoitaja käy sovitun suunnitelman mukaan. Kaikki koulut saavat terveydenhoitajaan yhteyden joka koulupäivä puhelimitse tai Wilman kautta.

Terveydenhoitajat tekevät kouluilla vuosittain laajat tarkastukset 1., 5. ja 8. luokkien oppilaille yhdessä lääkärin ja huoltajien kanssa sekä muille luokille määräaikaistarkastukset. Lisäksi työnkuvaan kuuluu sairasvastaanotto ilman ajanvarausta, ensiapu, rokotukset, terveystarkastukset, hoidon tarpeen arviointi ja ohjaaminen muihin tarvittaviin palveluihin. Terveydenhoitaja osallistuu koulukohtaisiin sekä yksilökohtaisiin oppilashuollon palavereihin sekä kolmen vuoden välein oppilaitosympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukseen. Yhteistyötä tehdään laajasti koulun muiden yhteistyötahojen kanssa. Terveydenhoitaja osallistuu moniammatillisiin nuorten hyvinvointia tukeviin teemapäiviin; HYVIS ja USE-päiviin sekä vanhempainiltoihin.

Kouluterveydenhoitajan yhteistyötahoja ovat koulukuraattorit, koulupsykologi, MTT, toimintaterapia, fysioterapia, päivystävä sairaanhoitaja tai lääkäri, hammashoitola, silmälääkäri, laboratorio, äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnitteluneuvola, liikuntaneuvoja, päihdetyöntekijä, sosiaalipalvelut sekä palvelunohjaus. Lääkäriä on mahdollista konsultoida erilaisissa tilanteissa. Koululääkäri osallistuu koululla laajoihin tarkastuksiin. Hänen kauttaan oppilaita ohjautuu erikoissairaanhoidon tarpeen mukaan myös muuten kuin laajoista tarkastuksista. Kutsuntatarkastukset tehdään yhteistyössä lääkärin ja terveydenhoitajan kesken. Tarvittaessa koululääkäri voi osallistua yksilökohtaiseen oppilashuoltopalaveriin.

3.4 Koulukuraattori – ja psykologipalvelut

Oulunkaaren perhepalvelut tuottavat Pudasjärven alueen oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorin ja psykologin palvelut. Palveluilla edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Lisäksi palveluilla tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia (Opl 2 §).

Kuraattorin tai psykologin on opiskelijan, huoltajan, koulun tai oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvan tai muun ammatissa toimivan henkilön pyynnöstä järjestettävä opiskelijalle mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun seitsemän työpäivän kuluessa tai kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä (Opl 15 §). Silloin kun koulun, oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hän ottaa yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan ja huoltajan kanssa tai tiedottaa opiskelijaa ja huoltajaa yhteydenotosta ja antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot (Opl 16 §).

Pudasjärven kouluilla työskentelee kaksi koulukuraattoria. Kuraattori on tavattavissa eri kouluilla lukuvuosittain päivitetyn suunnitelman mukaisesti sekä erikseen sovittavina ajankohtina. Virka-aikana kuraattorin tavoittaa puhelimitse ja Wilman kautta. Opiskelijan kuraattorikäynnit voivat olla tuen tarpeen mukaan joko yksittäisiä tai säännöllisiä pidempiaikaisia tapaamisia.

Peruskoulun koulupsykologipalvelut tuotetaan ostopalveluina. Terveyskeskuspsykologi vastaa 2. asteen opiskelijoiden psykologipalveluista. Psykologien palvelut toteutetaan ajanvarauksella oppilashuoltolain määrittämiin aikarajoihin sitomattomina. Huoltaja ei voi kieltää oppilasta ja opiskelijaa käyttämästä oppilashuoltolaissa tarkoitettuja palveluita (Opl 18 §).

Kuraattorit ja psykologit voivat olla koollekutsujana ja osallistua yksittäistä oppilasta ja opiskelijaa koskevan asian käsittelyyn oppilaskohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Kuraattorit ovat koulu- ja oppilaitoskohtaisen oppilashuoltoryhmän jäseniä sekä toinen kuraattoreista on kuntakohtaisen oppilashuollon ohjausryhmän jäsen. Koulupsykologit osallistuvat koulu- ja oppilaitoskohtaiseen oppilashuoltoryhmään sekä oppilashuollon ohjausryhmään kutsuttaessa.

3.5 Ohjautuminen mielenterveyspalveluihin

Oppilas ohjautuu mielenterveyspalveluiden tukeen yleensä oppilashuoltopalveluiden (kouluterveydenhoitaja, -kuraattori, -psykologi tai -lääkäri) tai asiantuntijapalaverien kautta.

Palveluihin ohjautumisesta tulee tieto koululle, jos se vaikuttaa koulunkäyntiin. Tietojen luovuttamisesta sovitaan huoltajan ja oppilaan kanssa tapauskohtaisesti. Koulun työntekijät voivat osallistua hoitavan tahon järjestämiin verkostoihin, ja koululta voidaan puolestaan kutsua huoltajan ja oppilaan suostumuksella hoitava taho osaksi yksilökohtaista asiantuntijaryhmää.

3.6 Ohjautuminen sosiaali- ja lastensuojelupalveluihin

Ohjaus lastensuojeluun ja sosiaalihuoltoon

Koulun työntekijöillä on velvollisuus ohjata oppilaita ja heidän perheitä sosiaalihuollon ja/tai lastensuojelun palveluihin (lastensuojelulaki 25§, sosiaalihuoltolaki 35§), kun työntekijälle tulee huoli tai epäily, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantuvat, eivät turvaa lapsen tervettä kehitystä tai lapsi vaarantaa itse käyttäytymisellään terveytensä ja kehityksensä. Ohjaamis- ja ilmoituskynnyksen tulee olla matala, jotta lapsi ja perhe saisivat tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Oppilaan pahoinvointi voi näyttäytyä koulussa monin eri tavoin ja siihen on aina puututtava. Lapsen hyvinvoinnin riskitekijöitä voivat olla (erityisesti pitkään jatkuessa) esimerkiksi:

- Koulumotivaation puute
- Poikkeava käytös tai puheen sisältö
- Lapsen olemuksen tai käytöksen muuttuminen
- Koulun ja kodin väliset yhteistyövaikeudet
- Epämääräiset ja/tai runsaat poissaolot koulusta
- Kaverivaikeudet
- Muutos lapsen arkiympäristössä tai äkillinen kriisi perheessä (esim. sairastuminen, kuolemantapaus, avioero)
- Perushoidon laiminlyönti (ravitsemus, hygienia, hoiva)
- Perheen talousongelmat, asumisvaikeudet
- Lapsen selittämättömät/jatkuvat vammat

Yleensä tällaisissa tilanteissa opettaja ja muut oppilashuollon työntekijät työskentelevät oppilashuollon keinoin ja yhdessä vanhempien kanssa. Jos oppilaan oirehdinta ei poistu, oppilashuollon keinot ovat riittämättömät ja työntekijällä on edelleen huoli oppilaan kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, työntekijän on ohjattava perhettä sosiaalihuollon palveluihin.

Ensisijainen toimintatapa on yhteistyössä huoltajan kanssa tehdä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto sosiaalipalveluihin tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenoton voi tehdä puhelimitse Oulunkaaren seudulliseen palveluohjaukseen tai Pudasjärven perhepalveluiden palveluohjaajalle.

Yhteydenottopyynnön voi tehdä vapaamuotoisesti kirjallisesti niin, että yhteydenottopyynnössä on seuraavat tiedot:

- oppilaan nimi ja syntymäaika/henkilötunnus
- oppilaan ja huoltajien yhteystiedot (osoite, puhelinnumero)
- kuvaus tilanteesta/huolesta ja jo tehdyistä tukitoimista
- yhteydenottopyynnön tekijän yhteystiedot

Mikäli huoltaja/oppilas ei suostu yhteydenottopyynnön tekemiseen, työntekijällä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä Oulunkaaren seudullisen palveluohjauksen tai Pudasjärven perhepalveluiden palveluohjaajan kautta.

Lastensuojeluilmoitus-lomake löytyy internetistä tai sellaisen voi pyytää esimerkiksi koulukuraattoreilta.

Lastensuojeluilmoituksen edellytyksiä ovat esimerkiksi:

- Lapsen tai vanhempien runsas päihteiden käyttö (alkoholi, huumeet)
- Perheväkivalta
- Epäily seksuaalisesta hyväksikäytöstä
- Rikokset ja rikosepäilyt
- Vanhempien vakavat mielenterveysongelmat
- Vanhemmat laiminlyövät lapsensa hoidon
- muut asiat, jotka selkeästi vaarantavat/ovat esteenä lapsen hyvinvoinnille

Mikäli lapsen tilanne tai asian selvittely voi vaarantua yhteydenotosta kotiin, ilmoitus tehdään suoraan lastensuojeluun ilman yhteydenottoa huoltajin. Pääasiassa ilmoitus on suositeltavaa tehdä kirjallisena, mutta akuuteissa tilanteissa työntekijä soittaa suoraan lastensuojeluun tai hätäkeskukseen.

Työntekijän on mahdollista konsultoida missä tahansa vaiheessa kuraattoreita, palveluohjaajaa tai sosiaalityöntekijöitä.

Oulunkaaren seudullinen palveluohjaus ma-pe 9.00-15.00 p. 08 5875 5010

Palveluohjaaja/lapsiperheiden sosiaaliohjaaja
Kaija Kehusmaa-Lehtola p. 040 826 6580

Lastenvalvoja/lapsiperheiden sosiaalityöntekijä
Meri Malmberg 040 757 1483 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

Lastensuojelu
sosiaalityöntekijä Seija Tihinen 040 757 1352 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)
sosiaalityöntekijä Auri Haataja 040 484 0143 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

3.7. Muu monialainen yhteistyö

Yksilökohtaisessa oppilashuoltotyössä voidaan hyödyntää myös muita lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivia ammattilaisia. Yhteistyötahot pyydetään yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöskentelyyn ja asiantuntijaryhmään mukaan tapauskohtaisesti oppilaan ja huoltajan suostumuksella.

Yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi

- puhe-, toiminta-, fysio- ja muut terapiapalvelut
- vammaispalvelut
- päihdepalvelut
- poliisi
- etsivä ja muu nuorisotyö
- vapaa-ajan toimijat
- seurakunta

Lapsella ja huoltajalla on mahdollisuus ottaa oppilashuoltotyöskentelyyn mukaan itselle tärkeitä tai merkityksellisiä ihmisiä, esimerkiksi isovanhemmat tai harrastusvalmentaja.

4 Oppimisen tuki

4.1 Ohjaus kolmiportaiseen tukeen

YLEINEN TUKI		TEHOSTETTU TUKI Oppilas tarvitsee säännöllisempää tukea		ERITYINEN TUKI Oppilas tarvitsee vahvempaa tukea tai oppiaineen yksilöllistämistä
Tukitoimet kirjataan Wilman tukilehdelle	pedagoginen arvio	oppimissuunnitelma ja tehostettuun tukeen	pedagoginen selvitys ja erityisen tuen päätös	Erityisen tuen päätös ja HOJKS
	Pedagoginen arvio laaditaan yhteistyössä huoltajan ja <u>oppilashuoltohenkilökunnan</u> kanssa. Luokanopettaja/erityisluokanopettaja/luokanvalvoja vastaa asiakirjan laadinnasta. Erityisopettaja on mukana asiakirjan laadinnassa.	Päivitetään kerran lukuvuodessa ja arvioidaan toteutumisen lukuvuoden päättyessä	Pedagoginen arvio laaditaan yhteistyössä huoltajan ja <u>oppilashuoltohenkilökunnan</u> kanssa. Luokanopettaja/erityisluokanopettaja/luokanvalvoja vastaa asiakirjan laadinnasta. Erityisopettaja on mukana asiakirjan laadinnassa.	Päivitetään kerran lukuvuodessa ja arvioidaan toteutumisen lukuvuoden päättyessä.
			Huoltajilta otetaan kirjallinen kuuleminen pedagogisen selvityksen sisällön hyväksymisestä. Lomake: Yhteenveto tulevia perusopetuksen hallintopäätöksiä varten	
			Selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologin tai lääkärin lausunnolla. Erityisen tuen päätöksen valmistelee erityisopetuksen koordinaattori rehtorille tai opetus- ja sivistystoiminejohtajalle. Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. luokan jälkeen ja 7. luokalle siirryttäessä sekä aina, jos erityisen tuen sisältöön tulee muutoksia	.

Oppimisen tuen vähentyessä tuki kolmiportaisessa tuessa toimitaan samojen käytänteiden mukaan.

4.2 Siirtyminen pienryhmän tukeen

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Pienet koulut	
Oppimisen tuki pyritään järjestämään ensisijaisesti oppilaan lähikouluun.	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä · Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään ja niihin kirjataan oppilaan tuleva kotiluokka sekä kotiluokan opettaja · Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti · Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sekä kotiluokan opettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. · Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään ja niihin kirjataan oppilaan tuleva kotiluokka sekä kotiluokan opettaja · Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sekä kotiluokan opettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Hirsikampuksen alakoulu	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä · Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään · Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti · Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana · Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. · Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään · Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana · Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Yläkoulu	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä · Luokanvalvoja tai laaja-alainen erityisopettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään · Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti · Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana · Luokanvalvoja ja vastaavaa erityisluokanopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> · Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. · Luokanvalvoja tai laaja-alainen erityisopettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa · Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään · Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti · Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana · Luokanvalvoja ja vastaavaa erityisluokanopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

4.3 Nivellys esiopetukseen

Pudasjärvellä lapsille tehdään lastenneuvolassa iänmukaiset LENE (leikki-ikäisen lapsen neurologinen kehitys) -arviot 2½, 4, 5, ja 6-vuoden iässä. Näiden arvioiden pohjalta voidaan ennustaa mahdollisia tulevia oppimisvaikeuksia. Mikäli huoli lapsen kehityksestä herää, tähän puututaan välittömästi ja lapsi ohjataan tarvittavien tukipalvelujen piiriin esim. puhe-, fysio- tai toimintaterapia, psykologi tai perheneuvolan palvelut. Esiopetuksen aloittavista lapsista noin 70% kuuluu ennen esiopetusta osa-aikaisen tai kokoaikaisen ohjatun varhaiskasvatuksen piiriin.

Lastenneuvolan tarkastusten tiedot ovat kouluterveydenhuollon käytettävissä, kun lapsi aloittaa esikoulun. Ennen esikoulun alkua neuvolan terveydenhoitajat ja moniammatillinen työryhmä (neuvolan terveydenhoitajat, perheneuvolan sosiaalityöntekijä ja psykologi, terveyskeskuksen toimintaterapeutti ja puheterapeutti sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja) huolehtivat siitä, että lapsen oppisen ja opetuksen järjestämisen kannalta riittävä, olemassa oleva tieto siirtyy tulevan esiopetuspaikan terveydenhoitajalle ja koulukuraattorille.

Koulun terveydenhoitaja kutsuu koululle koolle nivellyspalaverin, jossa on mukana kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, esikoulunopettaja ja erityisopettaja sekä tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja/tai varhaiskasvatuksen opettaja. Saadun tiedon pohjalta muodostetaan tulevat opetusryhmät ja voidaan suunnitella mahdollisia tukitoimia esioppilaille.

Lapsille, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta pidetään yksilökohtainen moniammatillinen niveltämispalaveri ennen esiopetuksen alkua. Yhteisen kokoontumisen tavoitteena on oppisen ja koulunkäynnin osalta olennaisen tiedon siirtyminen ja jatkumon turvaaminen varhaiskasvatuksesta tulevalle koulutielle. Moniammatillisen nivellyspalaverin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja, mukana on aina myös lapsen huoltaja/t. Huoltajien luvalla lasta koskevat lausunnot siirtyvät lapsen tulevaan esikouluun, alkuperäiset lausunnot arkistoidaan varhaiskasvatuksessa. Pedagogiset asiakirjat siirtyvät kouluille paperisina.

4.4 Nivellys ensimmäiselle luokalle

Suurin osa Pudasjärvellä ensimmäisen luokan aloittavista oppilaista on osallistunut esiopetukseen samalla koululla jolla hän aloittaa varsinaisen perusopetuksen. Tiedon siirto lapsen oppimisen ja kasvun asioissa hoituu esiluokan

opettajalta luokanopettajalle ennen keväällä järjestettävää kouluun tutustumispäivää. Erityisopettajan, kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin asiantuntemus on käytettävissä tiedonsiirtovaiheessa. Koulujen esioppilaille laaditut esiopetuksen oppimissuunnitelmat ja tarvittava oppimisen tuki on tulevan opettajan nähtävillä Wilma-järjestelmässä.

Lastenneuvolan tarkastusten tiedot ovat kouluterveydenhuollon käytettävissä, kun lapsi siirtyy päiväkodin esikoulusta perusopetukseen. Ennen koulun alkua, yleensä huhtikuussa, neuvolan terveydenhoitajat ja moniammatillinen työryhmä kokoontuu ja huolehtii siitä, että lapsen oppisen ja opetuksen järjestämisen kannalta riittävä tieto siirtyy tulevaan kouluun.

Päiväkodista kouluun siirtyville lapsille, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta pidetään yksilökohtainen moniammatillinen niveltämispalaveri ennen ensimmäisen luokan alkua. Yhteisen kokoontumisen tavoitteena on oppisen ja koulunkäynnin osalta olennaisen tiedon ja tukitoimien siirtyminen sekä jatkumon turvaaminen varhaiskasvatuksesta tulevalle koulutielle. Moniammatillisen nivellyspalaverin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja, mukana on aina myös lapsen huoltaja/t. Huoltajien luvalla lasta koskevat lausunnot siirtyvät lapsen tulevaan kouluun, alkuperäiset lausunnot arkistoidaan varhaiskasvatuksessa. Pedagogiset asiakirjat siirtyvät kouluille paperisina.

Kaikille ensimmäisen luokan aloittaville oppilaille tehdään ryhmämuotoinen kouluvalmiusarvio esiopetusvuoden helmi-maaliskuussa esiopetusyksikön erityisopettajan toimesta. Kouluvalmiusarviossa saatu tieto on käytettävissä nivellysvaiheessa.

4.5 Nivellys yläluokille

Nivellys yläluokille tapahtuu seuraavan aikataulun mukaan

NIVELLYS HIRSIKAMPUKSEN YHTENÄISKOULUUN

Kuukausi	Toiminta	Toimijat
marraskuu	Hyvis- palaverin suunnittelu	-Hirsikampuksen oppimisen tuen ja oppilashuollon vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori - 6. luokan luokanopettajat -koulunkäynninohjaajat -tukioppilaat -kuraattorit -terveydenhoitajat -nuorisotyöntekijät -seurakunta
tammikuu	-yläluokkien erityisopettaja toimittaa nivellystestit alaluokkien erityisopettajalle -alaluokkien erityisopettajat tekevät matematiikan, lukemisen ja kirjoittamisen testit - yläluokkien erityisopettaja tarkastaa testit	-ylä- ja alaluokkien erityisopettajat
helmikuu	Hyvis-päivä	-Hirsikampuksen oppimisen tuen ja oppilashuollon vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori - 6. luokan luokanopettajat -koulunkäynninohjaajat -tukioppilaat -kuraattorit -terveydenhoitajat

		-nuorisotyöntekijät -seurakunta
maaliskuu	-nivellyspalaveri huoltajat, oppilas ja luokanopettaja => nivellyslomake Wilmassa -nivellystestien läpikäyminen luokanopettajien ja erityisopettajien kanssa - erityisen tuen oppilaiden nivellyspalaverit erityisopetuksen koordinaattorin kanssa	-6. luokan luokanopettajat -huoltajat -oppilaat -erityisopettajat -erityisopetuksen koordinaattori
huhtikuu	-moniammatilliset nivellyspalaverit oppilasryhmien muodostamista varten -luokkajaot kuraattoreiden johdolla -luokanvalvojien nimeäminen	-oppimisen tuen ja oppilashuollosta vastaava apulaisrehtori -erityisopetuksen koordinaattori -opinto-ohjaaja -kuraattorit -terveydenhoitajat -erityisopettajat
toukokuu	-erityisen tuen päätösten uusiminen -tulevien 7. luokkalaisen tutustumispäivä -luokkajaot	-oppimisen tuen ja oppilashuollosta vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori kuraattorit terveydenhoitajat -opinto-ohjaajat -luokanvalvojat

4.6 Nivellys toiselle asteelle

Ohjaus opintojen päättövaiheessa ja opintojen jälkeen perusopetuksen päättövaiheessa ohjauksessa korostuu oppilaiden jatko-opintovalintojen ohjaaminen ja niissä tukeminen. Ohjauksen tärkeänä elementtinä on opinto-ohjaajan antama henkilökohtainen ohjaus ura- ja ammatinvalintaan liittyviin asioihin. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille yhteishausta ja muista päättöluokkalaisille suunnatuista tapahtumista ja järjestää vanhemmille yhteishakuillan. Koulumme oppilaat saavat mahdollisuuden tutustumiskäynteihin heitä kiinnostaviin lähellä oleviin oppilaitoksiin ja mahdollisille aiheeseen liittyville messuille.

Oppilaille, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen, on mahdollista tarjota tehostettua ohjausta. Tehostetun ohjauksen tavoitteena on oppilaan opintopolun jatkuminen peruskoulun jälkeen ja koulutuksellisen syrjäytymisen sekä opintojen keskeyttämisen ehkäisy. Keskeistä on oppilaan ohjaaminen tarkoituksenmukaiseen paikkaan. Tässä voidaan hyödyntää huoltajan ja oppilaan sekä opinto-ohjaajan kanssa yhdessä käytäviä ohjauskeskusteluja sekä koulutuskokeiluja toisen asteen oppilaitoksissa. Opinto-ohjaaja koordinoi yhteishakua. Oppilaan huoltajia kuullaan lain edellyttämällä tavalla nuoren yhteishakuun liittyvissä valinnoissa.

Yhteishaun tulosten julkistamisen yhteydessä kesäkuussa opinto-ohjaaja käy läpi kaikki yhteishakuun osallistuneet oppilaansa ja on yhteydessä niihin, jotka eivät saaneet jatko-opiskelupaikkaa ja tarvittaessa myös muihin oppilaisiin. Ilman koulutuspaikkaa jääneiden oppilaiden ohjaustyö jatkuu tämän jälkeen etsivän nuorisotyön kanssa.

Eryistä tukea tarvitsevan opiskelijan tiedot perusopetuksesta siirtyvät seuraavaan koulutuspaikkaan, jotta tarvittavat tukitoimet voidaan toteuttaa heti toisen asteen opintojen alkuvaiheesta lähtien. Pudasjärven lukioon tiedot siirtyvät automaattisesti Wilman kautta. Tietojen siirrosta vastaavat erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

5 Oppilashuollon suunnittelu, seuranta ja arviointi

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §) Kouluilla toteutetaan oppilashuoltoa tässä suunnitelmassa esitetyllä tavalla. Suunnitelmassa on kuvattu kaupungin yhteiset käytänteet, joita noudatetaan kaikilla kouluilla ja lukioilla samalla tavoin. Lisäksi suunnitelmassa on koulukohtaiset osiot, jotka jokaisen koulun opiskeluhoitoryhmä täydentää lukuvuoden alussa.

Vuoden kuluttua Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisestä (neljän vuoden välein) koulu- ja päiväkotikohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat toimitetaan opiskeluhuollon ohjausryhmälle nähtäviksi.

Koulun rehtori/koulunjohtaja/ oppilashuollon vastuuhenkilö ja päiväkodilla varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa siitä, että opiskeluhoitosuunnitelman koulukohtainen osio on jatkuvasti ajantasainen.

Jokaisen lukuvuoden lopussa koulun opiskeluhoitoryhmä arvioi koulun opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista, resurssien riittävyyttä, opiskeluhuollon toiminnan vaikuttavuutta ja kehittämiskohteita erikseen lähetettävän kyselyn avulla. Kyselyn tulokset käsitellään opiskeluhuollon ohjausryhmässä ja niiden pohjalta arvioidaan opiskeluhuollon palveluiden riittävyyttä ja opiskeluhuollon toiminnan toteutumista.

Aihetta on hyvä käsitellä myös vanhempainilloissa ja tiedotteissa. Ohjausryhmä varmistaa palveluiden riittävyyden ja tarvittaessa kehittää toimintaa. Ohjausryhmä laatii kyselyn pohjalta yhteenvedon, joka liitetään ohjausryhmän muistioon. Muistio on luettavissa kaupungin nettisivuilla. Tulokset huomioidaan myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisessä.

	Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä	Oppilashuollon ohjausryhmä
Syyslukukausi	Oppilashuoltosuunnitelman päivitys -kuntakohtaiset yhteiset tavoitteet - koulun omat painopisteet ja kehittämistavoitteet	Syyskokous
Kevätlukukausi	Ohjausryhmän kyselyyn vastaaminen Yhteenveto oppilashuollon toiminnasta ja resurssien riittävyydestä	Kevätkokous Oppilashuollon arviointi kouluittain ja kuntatasolla Kouluittain palautteen anto/ resurssien riittävyyden arviointi oppilashuollon yhteenvedon esittelyn yhteydessä (pohjaa koulukohtaisen resurssin jakoon)

6 Oppilashuollon ja koulutyöhön liittyviä yhteisiä käytänteitä

6.1 Poissaolot

Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Vanhempien velvollisuus on huolehtia siitä, että lapsi käy säännöllisesti koulua, ellei oppivelvollisuutta suoriteta muulla tavalla.

Luokanopettaja/luokanvalvoja seuraa oppilaiden poissaoloja ja on velvollinen puuttumaan epäselviin ja luvattomiin poissaoloihin varhaisessa vaiheessa.

Sairastuminen kesken koulupäivän

Jos oppilas sairastuu työpäivän aikana, kotiin lähtemiseen on kysyttävä lupa luokanopettajalta, luokanvalvojalta, aineenopettajalta, terveydenhoitajalta tai rehtorilta.

Lomamatka

- huoltaja anoo kirjallisesti vapautusta koulunkäynnistä, jos poissaolo on yli kolme päivää
- Lomake löytyy Pudasjärven kaupungin sivuilta
- luokanopettaja/ luokanvalvoja myöntää 1-3 päivää, rehtori yli kolme päivää
- huoltajan kanssa sovitaan, miten oppilas huolehtii kouluun liittyvät asiat poissaolon ajalta

Sairaus

- huoltaja ilmoittaa poissaolosta kouluun ensimmäisen poissaolopäivän aamupäivän aikana Wilman kautta, soittamalla tai tekstiviestillä
- oppilas huolehtii sairauden aikana mahdollisuuksien mukaan koulutehtävistään
- jos oppilaalla on **30 tuntia lukukauden aikana** sairauspoissaoloa luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee oppilaan koulutilanteesta ja kirjaa keskustelun Wilman tukilehdelle: ”Tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa” ja ohjaa tarvittaessa terveydenhoitajalle

Epäselvät sairauspoissaolot

- oppilas on poikkeuksellisen paljon sairaana, sairauspoissaoloja lähes joka viikko tai tiettyinä päivinä/oppitunteina
- luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa viimeistään, kun poissaoloja yli 30 lukukauden aikana tuntia ja kirjaa keskustelun Wilmaan: ”Tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa”
- oppilas ohjataan terveydenhoitajalle/lääkärille, josta kerrotaan palaute opettajalle
- oppilas ohjataan tarvittaessa kuraattorille

Luvattomat poissaolot ja huolipoissaolot

- Jos on syytä epäillä, että vanhemmat antavat lapsensa olla poissa koulusta ilman lupaa, tulee tilanteeseen puuttua välittömästi tai jos oppilaalla on yksittäisiä selittämättömiä poissaoloja
- Jos kouluun ei tule ilmoitusta ensimmäisen poissaolopäivän aikana, niin opettaja on yhteydessä huoltajaan mahdollisimman pian
- Kun oppilaalla on 30 tuntia huolipoissaoloa, niin luokanvalvoja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän yhteistyössä huoltajan kanssa (mukana terveydenhoitaja ja / tai kuraattori tai muu yhteistyötaho)
- Huoltajalta ja/ tai oppilaalta pyydetään kirjallinen suostumus palaveriin, jos kokoukseen pyydetään ulkopuolisia henkilöitä.
 - ✓ Palaveriin voidaan tehdä tarvittaessa kirjallinen selvitys oppilaan koulutilanteesta
 - ✓ Jos poissaolot vaikuttavat pedagogisiin järjestelyihin, niin opetuksen järjestäjällä on vastuu opetusjärjestelystä. Näihin ei tarvitse huoltajien suostumusta, mutta ne pyritään kuitenkin aina tekemään huoltajan kanssa yhteistyössä.

- ✓ Pedagogista järjestelyt voidaan kirjata tarvittaessa Wilmassa oppimissuunnitelmaa

Poissaolojen merkitseminen:

- Opettaja merkitsee Wilmaan oppilaiden myöhästymiset ja poissaolot heti tunnin alussa tai viimeistään samana päivänä.
- Terveystenhoitaja ja kuraattori merkitsevät oppilaiden käynnit Wilmaan

Poissaolojen seuranta:

- Luokanvalvoja seuraa päivittäin oppilaiden poissaoloja ja huolehtii, että poissaolot selvitetään heti Wilmassa. Jos huoltaja ei selvitä poissaoloa Wilmassa, niin opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan puhelimitse.
- Luokanopettajille ja luokanvalvojoille laitetaan muistutus tarkistaa oman luokan tilanne huolipoissaolojen suhteen ennen syyslomaa, ennen joululomaa, ennen talvilomaa ja toukokuun alussa. Tieto saatetaan koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tietoon.

Muita jatkotoimenpiteitä:

- Jos oppilaalla huolipoissaoloja on 50 tuntia, koulusta tehdään sosiaalihuoltolain mukainen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Pyyntö tekee henkilö, jolle asian hoito luontevasti kuuluu. Asiantuntijaryhmässä on mahdollista keskustella huoltajien kanssa ilmoituksen tai pyynnön tekemisestä.
- Ohjeet lastensuojeluilmoitukseen löytyy osoitteesta: http://www.sosiaaliportti.fi/File/241b0f46-29a4-420e-8511-aaba5e0e5e39/Lastensuojeluilmoitus_ilmoitusosa.pdf

Jos näistä toimenpiteistä ei ole apua, ja on riittävä näyttöä, huoltajien laiminlyönnistä valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä asiasta ilmoitetaan myös opetus- ja sivistysjohtajalle. Asia siirtyy tarvittaessa viranomaislautakunnan käsittelyyn. Asiasta tulee tietoa koululle ja sosiaalihuoltoon, jos asiasta tehdään päätös.

Perusopetuslain 45 §:n mukaan, jos oppilaan huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä, hänet on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon. Koulun rehtori voi tehdä asiasta rikosilmoituksen.

6.2 Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen (PÄIVITYS, OHJAUSRYHMÄ, KUULEMINEN)

- Järjestyssääntöjen tarkoitus edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä
- Informoida lainsäädännön ja järjestyssääntöjen velvoittavuudesta.
- Järjestyssäännöt ovat voimassa 07.00-17.00 koulun alueella (kartta + pysäkit) sekä opetukseen liittyvillä matkoilla tai opetustilanteissa.

Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

- Oppilaalla on sivistykselliset perus- ja ihmisoikeudet, kuten oikeus maksuttomaan perusopetukseen, oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan
- Erilaisten oppijoiden tasavertainen asema sekä sukupuolten välisen tasa-arvo sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutuminen.
- Korostetaan myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioimista ja tasa-arvoista asemaa sekä kulttuurisesti moninaisen ilmapiirin ja kulttuurien välisen ymmärryksen edistämistä koulu yhteisössä.
- Oppilaalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä, oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön sekä muihin lainsäädännössä määriteltyihin etuuksiin ja palveluihin.
- Kiusaamisen osalta oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu suunnitelma sekä koulussa on käytössä KiVa koulu –ohjelma ja sovittelumenettely.

Oppilaan velvollisuudet

- Oppivelvollisuusikäisen oppilaan velvollisuus on osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu tai hänelle on myönnetty lupa poissaoloon.
- Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

- Noudatan hyviä käytöstapoja ja otan toiset huomioon toiminnassani.
- En kiusaa muita. Kerron jollekin aikuiselle, jos tiedän tai näen jonkun kiusaavan tai joutuvan kiusatuksi.
- Edistän ja kunnioitan osaltani työ- ja opiskelurauhaa.
- Tervehtiminen.
- Noudatan hyviä ruokailutapoja
- En syö tai juo oppituntien aikana
- En tuo ja juo energiajuomia koulun alueella.
- En kopioi töihini tekstiä tai kuvia luvatta lähdeittä ilmaisematta.
- Pukeudun tarkoituksenmukaisesti ja hyvän tavan mukaisesti, enkä loukkaa pukeutumisellani toisia. En käytä päähinettä enkä ulkojalkineita sisätiloissa
- Saavun ajoissa oppitunneille.
- En julkaise toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa.

Oleskelu ja liikkuminen

- Liikun sisätiloissa kävellen.
- Vietän välitunnit ulkona välituntialueella.
- En poistu koulun alueelta koulupäivän aikana ilman opettajan lupaa.
- Kuljen koulumatkat turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.
- Säilytän kulkuvälinettäni koulupäivän ajan sille kuuluvalla paikalla, enkä käytä sitä luvatta koulupäivän aikana.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Pidän hyvää huolta koulun omaisuudesta, oppimateriaaleista ja omista tavaroistani sekä kunnioitan toisten omaisuutta.
- En roskaa ja siivoan jälkeni.
- Olen velvollinen korvaamaan aiheuttamani vahingon sekä likaamani ja epäjärjestykseen saattamani koulun omaisuuden puhdistamisen tai järjestämisen.

Turvallisuus

- Ilmoitan turvallisuuteen liittyvästä viasta tai puutteesta koulun henkilökuntaan kuuluvalla.
- En heitä lumipalloja/käpyjä/kiviä koulun alueella.
- Edistän käyttäytymiselläni koulumme oppimisympäristön turvallisuutta.
- Koulun sisätiloissa ja ympäristössä on kameravalvonta, jonka tallenteita voidaan hyödyntää omaisuusvahinko- tai kiusaamistilanteiden selvittelyssä rehtorien ja tallenteiden ylläpitäjän toimesta.

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Käytän koulun tietokoneita, tablettitietokoneita ja muita mobiililaitteita, sekä omia laitteita henkilökunnan luvalla.
- Ruokailutilassa emme käytä matkapuhelimia.
- Käytän opiskelussa tarvittavia välineitä ja laitteita opettajan antamien käyttö- ja turvallisuusohjeiden mukaan.

Päihteet ja vaaralliset esineet

- Kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kiellettyä.
- Kiellettyjä aineita tai esineitä ovat:
 - ✓ alkoholi
 - ✓ tupakka ja tupakkatuotteet (sisältäen mm. nuuskan ja sähkötupakan).
 - ✓ huumausainelain tarkoittamat huumausaineet.
 - ✓ teräaseet (puukot, veitset yms. vastaavat esineet)
 - ✓ ampuma-aseet
 - ✓ voimakkaat laserosoitimet ja vastaavat esineet.

Kurinpito

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat.
- Opettaja tai rehtori voi ottaa häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet tarvittaessa haltuunsa.
- Koulun rehtorilla ja opettajalla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kurinpitokeinot ja kasvatustalkut erillisenä suunnitelmana

Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

- Järjestyssäännöistä tiedotetaan heti lukuvuoden alkaessa koulun kotisivuilla, Wilman kautta ja vanhempainilloissa.
- Järjestyssäännöt tarkistetaan lukuvuoden alkaessa ja tarvittaessa.
- Järjestyssääntöjä seurataan tehdään koko ajan. Seuranta täydennetään mahdollisin kyselyin henkilökunnalta, oppilailta ja vanhemmilta.

6.2 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Tämä Pudasjärven kaupungin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä toimii apuna käytännön työssä. Suunnitelmaa voidaan täydentää koulujen omilla ohjeistuksilla.

Kiusaaminen ja häirintä

Yleisesti koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja / tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen voi olla hetkellistä, toistuvaa tai pitkään jatkuvaa ja alistavaa fyysistä tai henkistä väkivaltaa. Se voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokassa, ryhmässä tai sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan/kiusaajiin. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas.

Suoralla kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan uhrin fyysistä ja verbaalista satuttamista. Fyysinen satuttaminen voi olla esimerkiksi lyömistä, tönimistä tai potkimista. Fyysisen väkivallan ilmetessä on poliisi hälytettävä paikalle. Fyysisenä kiusaamisena pidetään myös uhrin omaisuuden tai esimerkiksi koulutöiden varastamista tai tuhoamista. Verbaalinen satuttaminen puolestaan ilmenee muun muassa loukkaavana nimittelynä, uhkailuna, pakottamisena ja kiristämisenä sekä kiusatun olemuksen, ulkonäön tai käyttäytymisen pilkkaamisena ja kiusatun naurunalaiseksi tekemisenä.

Epäsuoralla kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan kohteen satuttamista kierteitse vahingoittamalla hänen vuorovaikutussuhteitaan tai sulkemalla hänet pois joukosta. Se voi olla esimerkiksi uhrin arvostelemista hänen selkensä takana tai vahingollisten juorujen ja perättömien juttujen levittämistä.

Sopimaton ja huono käytös on erotettava kiusaamisesta. Huonotapainen käyttäytyminen vähentää toisten viihtyvyyttä ja toistuessaan heikentää myös huonosti käyttäytyvän itsensä sosiaalista arvostusta ja yhteisössä elämistä. Tällaiseen käyttäytymiseen kuuluu aina myös kunnioituksen puute ja välinpitämättömyys itseä ja toisia, omia ja toisten tavaroita sekä yhteistä ympäristöä kohtaan.

Huonotapainen kiroilee, huutaa, sotkee, särkee, sylkee, varastaa, nimittelee, uhkailee, laiminlyö tehtävänsä ja muut velvollisuutensa, ei pidä lupauksiaan, ei osaa tervehtiä, ei kiittää eikä pyytää anteeksi, rikkoo yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia. Kiusaamisen tavoin myös huono käytös vie koulusta työnilon ja usein myös työrauhan ja vaurioittaa ystävyyttä, yhteishenkeä ja ihmisten välistä kanssakäymistä ja on siksi tuomittavaa.

Kiusaamisen ja väkivallan ennalta ehkäiseminen

Oppilaita ohjataan hyvään käytökseen, erilaisuuden hyväksymiseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu mm. muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Myös hyvän luokkahengen kehittämiseksi pyritään koko koulun hengen luomiseen. Oppilaiden kanssa käydään läpi kiusaamisen seuraukset ja rangaistukset etukäteen.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

- Koulussa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen ja suvaitsevan toimintakulttuurin syntymiseen. Kaikille tehdään selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä.
- Kouluyhteisössä sovitaan yhteiset kirjatut säännöt, järjestyssäännöt ja erilliset sopimukset toimintatavoista.
- Koulussa järjestetään tehokas välituntivalvonta ja turvallisuuskulttuuria kehittämällä vältetään kiusaamisen syntymiselle otollisia tilanteita.
- Toimintatapojen toteutumista seurataan säännöllisesti.

Oppilaita rohkaistaan kertomaan heti kiusaamistilanteista. Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin välittömästi. Kiusaamistilanteet käsitellään viivyttämättä ja asiasta tiedotetaan kaikkien asianosaisten koteihin. Kouluissa voidaan kartoittaa kiusaamisen esiintymistä

säännöllisesti esimerkiksi kyselyillä. Kiusaamistilanteiden selvittelyssä voidaan käyttää KiVa –koulu toimintamallia tai vertaissovittelua.

Kiusaamiseen puuttuminen

Aikuiset ovat vastuussa kiusaamisen lopettamisesta. Sen vuoksi koulussa tai koulumatkalla tapahtuvasta kiusaamisesta on aina kerrottava jollekin aikuiselle.

Oppilaan huoltajat

- Jos epäilet, että lastasi on kiusattu, kannusta häntä kertomaan asiasta tai ole itse yhteydessä opettajaan. Ota yhteyttä kouluun, vaikka lapsesi kieltäisikin.
- Koulukiusaamisen selvittäminen aloitetaan aina koulussa.
- Jos lapsesi on kiusaava osapuoli, tee selväksi, että et hyväksy minkäänlaista kiusaamista. Kerro asiasta myös opettajalle.

Oppilas

- Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti, mistä et pidä: ”Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä, että sinä...” tai vain yksinkertaisesti ”Lopeta!”
- Lähde pois kiusaajan luota.
- Kerro aikuiselle, jos olet itse kiusattu tai näet jotakin kiusattavan.
- Ole kiusatulle kaveri, älä jätä häntä yksin.
- Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekin aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.

Asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla

Yhteisön tasolla

- avaamme koulun säännöt kaikille oppilaille vähintään kerran vuodessa alkusyksyllä ja ne lähetetään koulutiedotteen mukana kaikkiin koteihin.
- edellytämme, että jokainen toimii toista arvostaen ja hyvän ystävän tavoin oppimistilanteissa, välitunneilla sekä koulumatkoilla
- valvomme tehokkaasti välitunteja
- (kehitämme kummiluokkatoimintaa)
- teemme tarvittaessa tilannekartoituksia koulukiusaamisesta esim. oppilaille ja huoltajille suunnatuilla kyselyillä
- järjestämme koulun yhteisiä vanhempainiltoja yleisistä kasvatukseen liittyvistä asioista
- käsittelemme tilanteita tarvittaessa yleisellä tasolla koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä
- osallistamme oppilaita mm. ottamalla heidät mukaan koulun sääntöjen laadintaan sekä luomaan kouluun hyvää yhteishenkeä
- kirjaamme kiusaamistilanteet ja toimenpiteet.

Ryhmän tasolla

- järjestämme luokkakohtaisia vanhempainiltoja
- kartoitamme tilannetta tarvittaessa (esim. kiusaamiskysely)
- keskustelemme luokissa jatkuvasti hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edellytyksistä
- opastamme lapsia, miten toimitaan kiusaamistilanteissa
- korostamme sitä, että kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua
- toimimme luokkahengen parantamiseksi
- laadimme luokkaan omat luokan ohjeet hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edistämiseksi

Yksilötasolla

- keskustelemme kiusaajien ja kiusattujen sekä heidän huoltajiensa kanssa ja pyrimme löytämään myönteisiä toimintamalleja asioiden ratkaisemiseksi
- tarvittaessa osapuolet selostavat tapahtuman itse kirjallisesti
- teon sovittaminen sovitaan yhteisesti
- rohkaisemme kaikkia lapsia toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan
- seuraamme kiusaajien käyttäytymistä ja vahvistamme oikeita käyttäytymismalleja
- seuraamme sopimusten noudattamista
- tehostamme kiusaajan tarkkailua koulupäivän aikana ja sovimme tarvittaessa liikkumisesta / oleilusta valvotusti
- rehtori voi tarvittaessa evätä oppilaalta opetukseen osallistumisen jäljellä olevan työpäivän ajaksi, mikäli oppilas on vaaraksi muiden oppilaiden tai koulun aikuisten turvallisuudelle taikka opetus häiriintyy kohtuuttomasti
- ohjataan tarvittaessa yksilökohtaisiin oppilashuoltopalveluihin

Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa

- huoltajia kehotamme ottamaan yhteyttä ensisijaisesti lapsen omaan opettajaan, sekä tarvittaessa kuraattoriin tai rehtoriin välittömästi kiusaamisen alettua
- jotta pystymme kaikin koululle mahdollisin keinoin auttamaan sekä kiusattua että kiusaajaa heidän ongelmissaan, tarvitsemme riittävää tietoa tapahtumista
- tehdyistä sopimuksista tiedotetaan myös huoltajille esim. puhelimitse tai Wilma -viestillä
- järjestämme tarvittaessa kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa yhteisneuvottelun
- vakavissa pahoinpitelyissä ohjaamme huoltajia käymään lapsen kanssa lääkäriillä tai terveydenhoitajalla tarkistuttamassa vammat

Yhteistyö viranomaisten kanssa

- kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa sovittuun yhteisneuvotteluun kutsumme tarvittaessa mukaan lähipoliisin
- mikäli oppilasta on pahoinpidelty koulupäivän aikana, on huoltajilla oikeus päättää asianomistajana rikosilmoituksen tekemisestä
- vakavissa pahoinpitelyissä otamme yhteyttä poliisiin ja tiedotamme asiasta, jolloin poliisi päättää asian saattamista syyteharkintaan

Suunnitelmasta tiedottaminen ja koulu yhteisön henkilöstön ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin

- Kaupungin yhteinen suunnitelma hyväksytään oppilashuollon ohjausryhmässä. Koulukohtaiset suunnitelmat hyväksytään koulun oppilashuoltoryhmässä.
- suunnitelma liitetään Pudasjärven opetussuunnitelmaan
- suunnitelma on luettavissa kaupungin kotisivuilla
- suunnitelmasta tiedotetaan koulun henkilöstölle opettajakokouksissa sekä huoltajille vuosittain syyslukukauden alkaessa

Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

- suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja viimeistään opetussuunnitelman päivittämisen yhteydessä
- suunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuosittain kevätlukukaudella koulun oppilashuoltoryhmässä. Toteutumisen arviointi kirjataan oppilashuoltoryhmän muistioon.

6.3 Väkivaltaan puuttuminen

Tilanteessa: Pyri toimimaan rauhallisesti, ettet omalla toiminnalla kasvata tilannetta. Tarvittaessa pakene ja suojaudu.

Työssä tai työympäristössä ei pidä sietää väkivaltaa tai sen uhkaa. Henkinen ja fyysinen väkivalta ei kuulu työpaikalle.

Opetus- ja kasvatusalalla toimivan ei pidä sallia väkivaltaa kenenkään taholta (lapsen, oppilaan, opiskelijan, huoltajan, työyhteisönjäsenen, eikä ulkopuolisen taholta) eikä minkäänlaisten välineiden välityksellä. (TtL 27§)

MITEN VOIT ENNAKOIDA TILANNETTA?

- Tunnista aggressiotilanteisiin liittyvät ennakkomerkit oppilastuntemuksen mukaan
- Turvaa toiset henkilöt (siirtyminen pois)
- Huomiotta jättäminen, mikäli mahdollista
- Älä provosoidu äläkä provosoi
- Tarkista ympäristö esim. terävät esineet
- Pyydä apua, vältä tilanteisiin menemistä yksin (turvallisuus ja oikeusturva)
- Pitkissä kiinnipitämistilanteissa vaihda kiinnipitäjää
- Tiedota huoltajaa toimintamalleista ja kirjaa toimintamallit (pedagogiset asiakirjat, ohjaamisen suunnitelma)

Tiedota oppilaan kanssa työskenteleviä toimintamallista

MILLOIN PITÄÄ RAJOITAA FYYSISETI?

- Kun henkilö aiheuttaa merkittävän riskin itselleen, muille tai omaisuudelle. (Perusopetuslaki 36b)

MITEN RAJOITAN FYYSISETI TAI POISTAN OPPILAAN TILASTA?

- Huomio oppilaan ikä, tilanteen vakavuus
- Käytä passiiviset rajoittamiskeinot, mahdollisimman lievä ja lyhytaikainen pito
- Kerro oppilaalle sanallisesti mitä teet, kysy toistuvasti voiko rajoittamista vähentää

- Toinen henkilö aina paikalla
- Tilasta poistettua oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa
- Kirjaa heti tilanne paperille

MILLOIN AMBULANSSI TAI POLIISI PAIKALLE?

- Kouluterveydenhoitaja aina paikalle arvioimaan tilannetta (mikäli koululla on terveydenhoitaja paikalla)
- Vakavassa tilanteessa soitetaan heti 112 (sekä fyysinen että psyykinen tilanne)
- Huolehdi myös tekijän tilanne ja jatkotoimet

MITEN TILANNE SELVITETÄÄN KOULUSSA?

- Tilanteen rauhoittaminen/ tiedottaminen ympäröiville henkilöille
- Asian selvittäminen alkaa (vastuuluokan opettajan mukaan tulo luokan valvontaan)
- Tapahtuneesta ilmoitus huoltajille (uhri/ tekijä)

MITEN TILANNE SELVITETÄÄN ESIMIEHEN KANSSA?

- Tilanteen purkaminen mukana olleiden aikuisten kanssa saman päivän aikana
 - Tapahtumailmoituksen täyttäminen rehtorin/apulaisrehtorin johdolla (lomake 1)
 - Sovitaan tilanteen jatkotoimenpiteet (sekä uhri/ tekijä)
 - Tapahtumailmoitus tallennetaan arkistoon. Rehtori toimittaa ilmoitukset opetus- ja sivistystoimenjohtajalle.
- Tarvittaessa selvitys opettajan voimakeinojen käytöstä (POL 36b§)
 - Kiinnipitolomake 2
- Lisäksi arvioidaan tarve rikosilmoituksen, tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle, uhrin jälkihoitoon, oppijan kurinpitörangaistukseen, yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään, lastensuojeluilmoitukseen (TtL 8,10,27§, TtHL 12§,THL 16,17§, POL 29,31a,36a½, Lsl 25§)
- Oppilashuoltopalaveri pidetään erikseen molempien osapuolten kanssa mahdollisimman pian
 - Tapahtumailmoitus käydään läpi huoltajan kanssa
 - Oppilashuoltokertomukseen kirjataan jatkotoimenpiteet ja seuranta

TYÖNTEKJÄ

- Tee turvallisuusilmoitus aina Pelkkan Turva-arviin.
- Linkki: <https://www.turva-arvi.fi/Turvallisuusilmoitus/Ilmoitus?i=vtb035st2o>

6.4 Kiva koulu

Oppilaiden suojaaminen kiusaamiselta ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen

Peruskouluissamme on käytössä KiVa Koulu -toimintaohjelma, kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi. Kouluilla on käytössä Kiva Koulu –materiaalit: kansiot ja verkko-oppimateriaali sekä virtuaalipelit. Koulussa toimivat Kiva-tiimit, jotka jalkauttavat toimintaa, seuraavat tilannetta ja selvittelevät Kiva-tiimille ohjautuvat kiusaamistapaukset. Koulujen Kiva-toiminnasta tiedotetaan oppilaita ja huoltajia.

Ennaltaehkäisy

-

1., 4. ja 7. luokalla pidetään KiVa Koulu –materiaalin tuella oppitunteja kullekin vuosiluokalle kuuluvista teemoista. Teemojen puitteissa harjoitellaan mm. tunnetaitoja ja eri rooleissa toimimista, opitaan tunnistamaan kiusaamisen eri tapoja, tutustutaan kiusaamiseen ryhmäilmiönä ja harjoitellaan toimintatapoja, joilla kiusaamisesta voi kertoa tai kiusaamiseen voi puuttua. Valvojat käyttävät huomioliivejä, tehden näin esim. välituntien valvonnan näkyvämmäksi.

Toimenpiteet kiusaamistilanteissa

-

Satunnaiset tappelut riidat ja tilapäiset konfliktit selvittelee tilanteen havainnut tai tiedoksi saanut opettaja, koulunkäynninohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, luokanopettaja tai luokanvalvoja.

Toistuvat tapaukset, eli kiusaamistapaukset, ohjataan KiVa-tiimiläisten selvitettäväksi. Kiusaamistilanteiden seulonassa ja selvittelyssä saadut tiedot ja sopimukset kirjataan ja tallennetaan KiVa-tiimin seurantaan varten. Kirjaamiseen soveltuvat KiVa -toimintaohjelman valmiit kaavakkeet.

- Lomake 1 Seulonta
- Lomake 2 Keskustelu kiusatun kanssa
- Lomake 3 Yksilökeskustelut kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa
- Lomake 4 Yhteiskeskustelu kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa
- Lomake 5 Seurantakeskustelu kiusatun oppilaan kanssa
- Lomake 6 Yhteinen seurantakeskustelu

Tapausta käsittelevät KiVa-tiimiläiset tiedottavat tapauksesta sekä kiusatun, että kiusaajan huoltajia sekä luokanopettajia tai luokanvalvoja. Kiusattu ja kiusaaja ohjataan tarpeen mukaan oppilashuollon tukeen.

Mikäli kiusaamista ei saada loppumaan KiVa-toimenpiteillä, työskentelemään kutsutaan tilanteen mukaan rehtori, oppilashuollon toimijoita, huoltajat tai jopa poliisi. Tapauksesta riippuen on mahdollista tehdä pyyntö sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Kiusaaminen voi täyttää rikoksen tuntomerkit ja silloin alaikäisen oppilaan huoltajan on mahdollista tehdä tutkintapyyntö poliisille.

Seuranta

KiVa-toimintaohjelman mukaan kiusaamistilannetta koulussa seurataan tallentamalla tieto käsitellyistä kiusaamistapauksista tilastointia varten. Vuosittain, kevätlukukaudella, oppilaat ja henkilökunta vastaavat tilannekartoituksessa kiusaamista koskeviin kyselyihin ja vastuuhenkilö(t) koko koulua koskeviin kysymyksiin. Saatu tilastotietopalautte käsitellään koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja tiedotetaan eteenpäin henkilökunnalle sekä riittävässä määrin myös huoltajille ja oppilaille.

6.5 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi seksuaaliselta häirinnältä

Mitä seksuaalinen häirintä on?

- Seksuaalisessa häirinnässä on kysymys lapsen tai nuoren altistamisesta ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle, joka loukkaa hänen psyykkistä tai fyysistä koskemattomuuttaan.
- Sillä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä.
- Vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikolliseksi teoksi.
- Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus (voi olla myös yksittäinen teko).

Miten seksuaalinen häirintä voi ilmetä?

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimielliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu ja lähentely
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuoliäilyä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu
- Käsitys fyysisen vuorovaikutuksen muodoista ja sopivista rajoista on kulttuuri- ja yksilökohtaista

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemisen ja siihen puuttumisen malli Pudasjärvellä

Oppilaitoksen henkilöstöllä on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista. Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä kotien kanssa. Hyvinvoinnin edistäminen tarkoittaa velvollisuutta ennaltaehkäisevään työhön sekä velvollisuutta puuttua havaitsemiinsa häirintä- ja ongelmatilanteisiin. Jokainen seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut oppilaitoksen henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä.

- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Seksuaalisen häirinnän vastaisessa suunnitelmassa kuvataan mahdollisimman konkreettisesti

- Ennalta ehkäisevän työn kokonaisuus koulussa/oppilaitoksessa
- Puuttuminen ja opiskelijalle tarjottava yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta.

Toimintamalli on elävä asiakirja, joka edellyttää

- Osallistavaa valmistelua
- Perehdyttämistä
- Päivittämistä
- Tiedottamista.

Eri toimijoiden vastualueet

Koulutuksen järjestäjä

- ohjausryhmä

Rehtori

- Rehtori vastaa viime kädessä johtamansa oppilaitoksen opiskeluympäristön turvallisuudesta. Vastuu edellyttää henkilöstön ohjausta ja valvontaa sekä havaittuihin epäkohtiin ja rikkeisiin puuttumista.
- Ennaltaehkäisy
 - Kaikki säännöksissä ja määräyksissä edellytetyt oppilaitostasoiset suunnitelmat on tehty
 - Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä on asetettu
 - Koulu yhteisön- ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan monialaisesti, niitä seurataan ja niistä raportoidaan
 - Henkilöstölle annetaan tarvittavat ohjeet seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi sekä häirintään puuttumiseksi ja siihen liittyviksi ilmoitusmenettelyiksi
 - Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan, miten seksuaaliseen häirintään puututaan ja kenelle voi ilmoittaa, mikäli seksuaalista häirintää ilmenee (mahdollinen yhteyshenkilö/-henkilöt)
- Puuttuminen, jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa:
 - tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
 - jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen)
- Puuttuminen, jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen opiskelijaa:

- tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
- häirintään syyllistyneelle opiskelijalle määrätään kurinpitoseuraamus
- Häirinnän kohteeksi joutunut ja häirintään syyllistynyt ohjataan yksilökohtaisten opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan

Opettaja

- Opettaja antaa opetussuunnitelman mukaista opetusta, kasvatusta ja ohjausta. Opettaja vastaa opetusryhmänsä turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä osaltaan kouluyhteisön hyvinvoinnista.
- Ennaltaehkäisy
 - Osallistuu oppilaitoksen opetus- ja opiskeluhoitosuunnitelman (ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman) valmisteluun ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn
 - Seuraa opiskelijan yksilöllistä hyvinvointia ja oppimista sekä havainnoi muutoksia
 - On kiinnostunut opiskelijan kuulumisista ja keskustelee hänen kanssaan huolesta kahden kesken
 - On tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin.
- Opetustilanteet
- Luo turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin sekä huolehtii mm. tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisesta
- Toteuttaa sukupuolitietoista opetusta
- Seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen aihealueena sisältyy
 - Laaja-alaiseen osaamiseen (erityisesti itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä monilukutaito)
 - Monien oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin (kuten biologian, ympäristöopin, terveystiedon, liikunnan, yhteiskuntaopin, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä uskonnon/ elämäkatsomustiedon).
 - esimerkkiaiheita: lapsen ja nuoren turvataidot, sopivan ja sopimattoman käyttäytymisen erot, lain edellyttämät oikeudet ja velvollisuudet, lain mukainen suoja seksuaaliseen käyttäytymiseen, kuten suojaikärajat ja esimerkkejä lainvastaisesta käyttäytymisestä
 - KiVa – koulun teematunnit
- Puuttuminen
 - Ilmoittaa rehtorille tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tapahtuneesta opiskelijaan kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä
 - Voi rajatusti konsultoida opiskeluhoollon henkilöstöä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeesta (sekä luovuttaa tässä yhteydessä salassapidon estämättä opiskeluhoollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä tietoja)
 - Ohjaa opiskelijan (häirinnän kohteeksi joutuneen ja häirintään syyllistyneen) tarvittaessa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin
 - On velvollinen ottamaan yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan (yhdessä opiskelijan kanssa) todetessaan palveluiden tarpeen sekä luovuttaa salassapidon estämättä tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot
 - Kutsuu tarvittaessa koolle yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän huomioiden kokoonpanon tapauskohtaisen harkinnan ja sen edellyttämän suostumuksen.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä

- Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
- Opiskeluhoitoryhmän työn kohteena on ryhmä, luokka, yhteisö ja opiskeluympäristö. Ryhmässä asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla.
- Valmistella ja päivittää oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma ja muut opiskeluhoollon ja erilaisia ongelmatilanteita koskevat suunnitelmat ml. seksuaalisen häirinnän vastainen suunnitelma tarvittavassa yhteistyössä
- Koota yhteisön hyvinvointia koskevaa tietoa eri lähteistä ml. seksuaalisen häirinnän esiintyvyys

- Kouluterveyskyselyt luokilla 4,5,8,9, Toinen aste vuosiluokilla 1. ja 2.
- Kiva koulu tilannekartoitukset
- Koulunhyvinvointiprofiili
- Koulujen laajat terveystarkastukset
- Seurata ja arvioida yhteisön ja ryhmien hyvinvoinnin tilaa sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuutta
- Tiedottaa opiskeluhuollosta, sen toimintatavoista ja käytänteistä opiskelijoille, huoltajille, oppilaitoksen henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille

Opiskeluhuollon palveluiden henkilöstölle

- Opiskeluhuollon psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan ja lääkärin tehtäviin kuuluvat sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhoitotyö.
- Psykologin ja kuraattorin palvelut tukevat opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.
-
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa edistetään opiskelijan tervettä fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia ja opiskelukykyä. Opiskelijalle opiskeluhoollon palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista.
- Tiedottaa omasta tehtäväkuvasta, saavutettavuudesta ja yhteystiedoista opiskelijoille, huoltajille ja oppilaitoksen henkilöstölle tarjota opiskelijalle mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän oppilaitoksen työpäivän kuluessa pyynnöstä tai asian ollessa kiireellinen, samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä
- ohjata opiskelija tarvittaessa saamaan muita opiskeluhoollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa perusopetuksessa
- tarjota kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy tarvittaessa ilman ajanvarausta
- toisen asteen koulutuksessa tarjota opiskelijalle välitön yhteys opiskeluterveydenhuoltoon virka-aikaan ja opiskelijalle tarvittava sairaanhoito sekä mielenterveys- ja seksuaaliterveyspalvelut
- Osallistua oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman valmisteluun
- Toteuttaa oppilaitoksen ennalta ehkäisevää ja yhteisöllistä työtä ryhmä-, luokka- ja yhteisötasolla
 - Murrosikä ja seksuaalikasvatustunnit luokilla 5 ja 8
- Selvittää tietoonsa tullutta seksuaalista häirintää sekä tarjota tukea, apua ja ohjata hoitoon opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- Arvioi ja ottaa huomioon opiskelijan itsenäisen asiakkuuden sekä opiskeluhoollon tämän iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- Olla tarvittaessa yhteydessä opiskelijan huoltajiin huomioiden em. mahdollisen itsenäisen asiakkuuden ja sen edellyttämän suostumuksen yhteydenottoon
- Tarjota muille opiskeluhoollon toimijoille (ml. opettajat) konsultatiivista tukea yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeen arvioimiseksi ja opiskelijan tukemiseksi
- Tuoda yleisellä tasolla keskusteluun yhteisössä tapahtunut seksuaalinen häirintä ja näin auttaa omalta osaltaan ennalta ehkäisemään sitä jatkossa
- Täydentää omalla erityisosaamisellaan oppiaineiden, kuten terveystiedon, opetusta

Opiskelija

- Opiskelijan on käyttäytyttävä asiallisesti ja kiusaamatta sekä vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuuden.
- Oppilaitosyhteisössä jokaisen toiminta vaikuttaa myös toisten kokemaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen.
- Jos havaitset seksuaalista häirintää / joudut sen kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan
 - Jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään / jos häirintä kielloista huolimatta jatkuu, ilmoita siitä aikuiselle
 - Ilmoita oppilaitoksen aikuiselle myös havaitsemasi muihin kohdistuva seksuaalinen häirintä
- Kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten:
 - aika ja paikka, jolloin häirintää on tapahtunut

- keitä on ollut läsnä tilanteessa
- mitä tilanteessa tapahtui
- säilytä mahdolliset todisteet esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit
- Käytä oikeuttasi opiskeluhuollon palveluihin
 - vapaaehtoista ja luottamuksellista (huom! Ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun ja poliisille tilanteen vaatiessa)
 - Opiskelijan toivomukset ja mielipiteet otetaan aina huomioon opiskeluhuollon toimenpiteissä
 - Myös alaikäisellä on opiskeluhuollossa itsenäinen asema suhteessa huoltajaan (opiskelijan kyky arvioida asia ja ottaa siitä vastuu)

Huoltaja

- Opetus ja kasvatusta järjestetään alaikäisen opiskelijan osalta yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Keskustele lapsen ja nuoren kanssa hänen kaverisuhteistaan koulussa, vapaa-aikana ja netissä, koska merkittävä osa heihin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu vapaa-ajalla
- Opetelkaa yhdessä lapsen ja nuoren kanssa mediataitoja
- Seuraa sosiaalisen median ympäristöjä, joissa lapsesi vierailee ja keskustelkaa yhdessä verkossa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä
- Rajoita tarvittaessa netin käyttöä
- Mikäli lapseen tai nuoreen on kohdistunut oppilaitoksessa seksuaalista häirintää, huoltajan tulee olla yhteydessä opettajaan tai rehtoriin, jotta oppilaitos voi puuttua asiaan ja suojata opiskelijoita heidän turvallisuuttaan uhkaavilta tekijöiltä

Oikeus luovuttaa ja saada tietoja

- Perusopetuksessa ja lukiossa opiskelijan opiskeluhoitotyöhön osallistuvilla on salassapidon estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja tämän opetuksesta vastaavalle viranomaiselle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.
- Seksuaalista häirintää koskeva tieto edellyttää useimmiten tiedon välittämistä. Arvion siitä, onko seksuaalista häirintää koskeva tieto opetuksen asianmukaisen järjestämisen tai turvallisuuden varmistamisen kannalta välttämätön, tekee se, jonka hallussa tieto on.
- Alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun
- Epäselvissä tilanteissa voi konsultoida ilman nimiä poliisia ja lastensuojelua ja kysyä neuvoa tilanteeseen
- Perusopetuksessa rehtorin ja opettajan tietoon tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle
- Seksuaalisen häirinnän selvittämisen kannalta nimetön ilmoitus ei ole hyvä lähtökohta.
 - Tilanteeseen puuttuminen tehokkaasti edellyttää asian selvittämistä osapuolten kesken, jota nimetön ilmoitus ei aina mahdollista.
 - Jos oppilaitoksen kyselyissä tai kurssipalautteissa tulee esiin nimettömiä ilmoituksia koskien seksuaalista häirintää, tulee oppilaitoksessa kuitenkin selvittää käytettävissä olevin keinoin tilannetta.
 - Opiskelijoille on hyvä selventää, että oppilaitoksen keinot ryhtyä toimenpiteisiin nimettömien ilmoitusten johdosta, ovat rajalliset.

Pudasjärven kuntakohtaisesta oppilashuoltosuunnitelmasta löytyvät toimintaohjeet tilanteisiin, joissa on vakavaa väkivaltaa, väkivallan uhkaa tai kohdataan uhkaavasti käyttäytyvä henkilö.

Koulun aikuisten tehtävä on suojata oppilaita mahdollisilta väkivaltaisesti käyttäytyviltä henkilöiltä.

6.7 Kriisuunnitelma

Kriisuunnitelman yleiset osat on päivitetty erilliseen liitteeseen.

6.8 Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakointi on kielletty kaikkien perusopetusta antavien koulujen sisä- ja ulkotiloissa (Tupakkalaki) Koulun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty ja jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta (POL 29 § 2mom.)

Kouluilla tapahtuvaa ennaltaehkäisyä

- luokkien Uskalla Sanoa Ei- päihteille, huumeille ja väkivallalle leirit
- terveystuntit
- yksilökohtainen terveystuntit
- teemapäivät ja -viikot
- asiantuntijaluennot
- vanhempainillat

Käyttöön puuttuminen

Koulun rehtorilla tai opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine, kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (POL 36 d § 1, katso myös 2-4 mom.)

Jos oppilaalta on otettu kiellettyjä aineita tai esineitä, niin siitä ilmoitetaan aina vanhemmille ja siitä seuraa kasvatuskeskustelu. Tarvittaessa oppilas ohjataan terveydenhoitajalle, päihteidenpoliklinikalle tai päihdetyöntekijälle. Näiden kautta oppilas saa tarvittavat tukitoimet tapauskohtaisesti.

6.9 Koulukuljetusta koskevat ohjeet

Kuljetusoppilaiden valvonta

Kuljetuksen vuoksi koululla odottamaan joutuvalle oppilaalle on varattava tilaisuus valvonnan alaiseen kotitehtävien suorittamiseen tai muuhun opiskeluun koulussa. Odotusaikana oppilaalle voidaan järjestää mahdollisuus osallistua tukiopeukseen tai kerhotoimintaan tai muihin koulutyötä tukeviin tilaisuuksiin.

Muut koulumatkat

Oppilaitten työpäivän aikana suorittamia muita koulumatkoja ovat muun muassa siirtymiset koulupäivän aikana opetuspisteestä toiseen, kuljetukset uimahalliin, urheilu- tai retkikohteeseen, oppilaille järjestetyt kuljetukset koulun ulkopuolisen opetuksen järjestämisen vuoksi, matkat lääkärintarkastuksiin ja hammashuoltoon tai kuljetukset koulutapaturman vuoksi hoitopisteeseen.

Koulun vastuu

Koulukuljetukset ovat koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulukuljetukset suoritetaan peruskoulun kasvatustavoitteita noudattaen ja että määrättyjä kuljetusreittejä ja -aikatauluja noudatetaan. Koulun tulee ohjata ja valvoa kuljetusoppilaiden käyttäytymistä koululla oppilaiden odottaessa aamulla koulutyön alkua ja iltopäivällä kuljetusautojen lähtöä.

Koululaisautonkuljettaja vastaa järjestyksen säilymisestä autossa.

Liikennekäyttäytyminen

Pudasjärven kaupunki järjestää vuosittain eri ikäryhmille liikenneturvallisuuskoulutusta, jonka tavoitteena on opastaa ja ohjata koululaisia käyttämään koulumatkoja turvallisesti eri kulkumuodilla. Samalla oppilaita valistetaan ottamaan huomioon muut tienkäyttäjät sekä koulukuljetuksessa olevat kanssamatkustajat.

Koulumatkan turvallisuus

Kaupungilla on käytössä Koululiitujärjestelmä. Lähtökohtana tämän järjestelmän käytölle on liikenneturvallisuus, ettei kenenkään oppilaan tarvitse kulkea liian vaarallista koulutietä jalan tai pyöräillen.

Koululiitujärjestelmä perustuu tiestön ja liikenteen ominaisuuksiin. Järjestelmällä tarkastellaan alle 5 km koulumatkoja. Menetelmän tavoitteena on asettaa tien osat keskinäiseen järjestykseen vaarallisuuden mukaan ja näin ollen on tasapuolinen kaikille oppilaille.

Lähteet:

Pudasjärven kunnan uusi ops

Opetushallituksen ohjeet koulukyyditykseen

6.10 Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö

Koulun terveydellisten olojen tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (Terveydenhuoltolaki 16§). Tarkastuksesta huolehtii ympäristötarkastaja.

Tarkastuksissa ovat paikalla rehtori, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, työterveyshuollon edustaja, työsuojelun edustaja, kiinteistönhoitaja, kiinteistön omistajan edustaja, kaupungin teknisen puolen edustaja, ympäristötarkastaja, -johtaja, oppilaan ja vanhemman edustaja, henkilökunnan edustaja

Kouluterveyskyselyn(THL) tuloksia kouluympäristön osalta hyödynnetään yhteisöllisen oppilashuollon toteutuksessa

7 Liikunta oppilaan hyvinvoinnin tukena

Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille:

Kaikkien 7–18-vuotiaiden tulee liikkua vähintään 1–2 tuntia päivässä monipuolisesti ja ikään sopivalla tavalla. Yli kahden tunnin pituisia istumisjaksoja tulee välttää.

7.1 Move!

Koska lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus on vähentynyt ja kunto laskenut, ovat myös heidän fyysiset edellytyksensä selviytyä arkipäivän haasteista huonontuneet. Voimmekin ajatella, että monien kouluikäisten fyysinen toimintakyky ei riitä kaikista arjen tilanteista selviämiseen.

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus, tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka tuottaa muun muassa tietoa yhdistettäväksi 5. ja 8. vuosiluokilla koululaisille

tehtäviin laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Pudasjärvellä on mittaukset tehty ainakin kaikille 5. ja 7.-9. luokkalaisille. Tavoitteena olisi, että lukuvuonna jatkossa kaikki 3.-9. luokkalaiset saataisiin järjestelmän piiriin. Mittausten oikeanlainen pedagoginen käyttö edellyttää liikuntaa opettavien opettajien koulutusta.

7.2 Liikkuva koulu

Liikkuvissa kouluissa ajatellaan asioita uusilla tavoilla: esimerkiksi istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä, liikutaan välitunneilla ja kuljetaan koulumatkat omin lihasvoimin. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan.

Viihtyisämpiä koulupäiviä syntyy tekemällä yhdessä ja ottamalla oppilaat mukaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja toimintaan. Vuorovaikutus ja yhteistoiminnallisuus parantavat usein koulun ilmapiiriä, millä on vaikutuksensa myös koulun työrauhaan, oppilaiden sosiaalisiin taitoihin ja oppimiseen.

- Yhdessä liikuntatoimen kanssa toteutetaan liikunta-aktiivisuus kysely
- kaikki Pudasjärven koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluiksi ja tehneet nykytilan arvioinnin
- kaikille opettajille järjestetään ”Toiminnallinen oppiminen- koulutus”
- tavoite; kaikki koulut kehittävät omia arkikäytänteitään

8 JOPO-toiminta

JOPO – Joustavan perusopetuksen ryhmä aloittaa Hirsikampuksella

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on suorittaa peruskoulun yläluokat hieman erilaisella tavalla. Oppimisessa korostuvat työpaikkaopiskelu, pienryhmätyöskentely koulussa ja itsenäiset oppimistehtävät. Tavoitteena on kehittää oppilaan oma-aloitteisuutta, täsmällisyyttä ja vastuuntuntoa sekä sosiaalisia taitoja. JOPO-toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria saamaan peruskoulunsa päätökseen ja ehkäistä koulutuksesta pois jäämistä peruskoulun jälkeen. JOPO-luokka pyrkii tukemaan nuorta jatko-opintopaikan varmistamisessa.

Ryhmässä työntekijöinä toimivat erityisopettaja ja etsivän nuorisotyön ohjaaja. Lisäksi tukena ovat rehtori, opinto-ohjaaja, koulun kuraattori ja terveydenhoitaja ja tarvittaessa muut toimijat.

JOPO-luokkien oppilaat noudattavat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, mutta opetusjärjestelyt poikkeavat perinteisestä. Ryhmän opetus järjestetään osaksi koulussa, osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna.

Jokaiselle oppilaalle laaditaan oma oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

JOPO-oppilaan lukuvuoteen kuuluu koulussa tapahtuvaa pienryhmäopetusta ja vierailukäyntejä sekä eri alojen työpaikkaopiskelujaksoja. JOPO-luokalla voi olla myös erilaisia retkiä ja leirikoulu. Työpaikkaopiskelujaksojen aikana oppilaat tekevät sopimuksen mukaista työtä ja lisäksi itsenäisesti oppimistehtäviä, jotka täydentävät eri oppiaineiden sisältöjä.

Oppilaat saavat samanlaisen päättötodistuksen kuin muutkin yhdeksäsluokkalaiset Hirsikampuksella. Yhteisvalinta on 2. asteen koulutukseen, kuten kaikilla muillakin yhdeksäsluokkalaisilla. Yksilöllinen ja realistinen oppilaanohjaus on osa JOPO-luokan toimintaa. JOPO-opetus tukee peruskoulun loppuun saattamista, mutta ei kuitenkaan ole automaattisesti tae päättötodistuksen tai jatko-opintopaikan saamisesta.

Yhteistyö oppilaiden perheiden kanssa on vuorovaikutuksellista ja jatkuvaa. JOPO-luokalla opiskelu vaatii myös huoltajien sitoutumista yhteistyöhön koulun kanssa sekä nuoren tukemiseen.

Oppilasvalinnan edellytyksiä

- Oppilaalla on halua ja kykyä säännölliseen JOPO-opiskeluun. Oppilas on motivoitunut ja sitoutunut aloittamaan opiskelun JOPO-opetuksessa. Oppilas haluaa hankkia itselleen perusopetuksen päättötodistuksen
- Oppilas hyötyy JOPO-opetuksen työskentelytavoista, mm. työpainotteisuudesta ja toiminnallisuudesta sekä pienryhmäopetuksesta
- Oppilas on riittävän aktiivinen ja pystyy joustavan perusopetuksen vaatimaan itsenäiseen työskentelyyn
- Oppilas aloittaa syksyllä 2016 opintonsa vuosiluokalla 7–9. Valinnassa asetetaan etusijalle 8 - 9.-luokkalaiset
- Oppilas ja hänen huoltajansa sitoutuvat JOPO-opetukseen
- Oppilaalla on vaara jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta tai hänen opiskelunsa ei suju perinteisellä mallilla. JOPO-opiskelu tukisi päättötodistuksen saamista

JOPO-luokalle hakeminen

Oppilas hakee JOPO-luokalle täyttämällä hakulomakkeen yhdessä huoltajiensa kanssa. Hakulomakkeita saa koulun kansliasta ja luokanvalvojilta tai sen voi tulostaa kaupungin nettisivuilta. Hakemus toimitetaan Pudasjärven hirsikampuksen yhtenäiskoulun kansliaan. Kuoreen merkintä ”JOPO-hakemus”.

9 Koulun oikeus ojennus- ja kurinpitotoimiin

9.1 Yleiset periaatteet

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 36-37)

Perusopetuslaki säättää keinoista, joilla voidaan puuttua erilaisiin häiriö- ja ongelmatilanteisiin. Tilanteet, joissa on tarpeen puuttua oppilaan käytökseen, syntyvät yleensä nopeasti. Opettajalla ja rehtorilla on ennalta oltava tiedossa, miten tilanteisiin puututaan ja millaisia rangaistuksia missäkin tilanteessa käytetään. Huoltajilla on oikeus tietää koulussa noudatettavat periaatteet ja toimintalinjat, jotka liittyvät oppilaaseen kohdistettaviin ojentamis-, kurinpito- ja turvaamistoimiin.

Rehtorin tehtävänä on huolehtia, että koulussa käytetään vain laissa mainittuja keinoja tämän suunnitelman mukaisesti. Epäasiallinen kielenkäyttö, uhkailu tai muu oppilaita loukkaava tai häpäisevä toiminta ei ole kuulu lain mukaisiin ojentamiskeinoihin. Koulussa on syytä laatia kurinpitokeinojen käytöstä yhdenmukainen linjaus, johon jokainen opettaja sitoutuu, ja josta tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Linjauksella varmistetaan, että samanlaisesta teosta seuraa tekijästä tai toimivallan käyttäjästä riippumatta samanlainen seuraamus. Teon toistuvuus sekä oppilaan ikä ja kehitysvaihe on kuitenkin otettava huomioon seuraamusta määriteltäessä.

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Perusopetuslain 29 §:n mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Pudasjärven kouluilla on yhteiset järjestyssäännöt, joita koulut voivat tarpeen mukaan tarkentaa omilla ohjeillaan. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Oppilaan velvollisuudet ja järjestyssäännöt

Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan on osallistuttava opetukseen, jollei hänellä ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaalla on velvollisuus noudattaa myös muissa laeissa annettuja määräyksiä.

Oppilaan on noudatettava kaupungin ja koulun järjestyssääntöjä ja muita annettuja ohjeita.

Vahingonkorvaus

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). vahingosta ilmoitetaan aina huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen.

Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

Jos oppilas on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Yleistä

Kurinpitokeinojen alueellinen, ajallinen ja paikallinen ulottuvuus:

- Kurinpitokeinoja voi käyttää vain koulupäivän ja muun työjärjestykseen merkityn toiminnan (esim. retket ja leirikoulut) aikana.
- Lisäksi koulukyyditystä odottava: POL 32.4 § ohjattu toimintaan.

Koulun kurinpitokeinoja ei voi käyttää seuraavissa tilanteissa:

- Koulu- ja kotimatkat
- Hammashoitokäynnit
- Iltadiskot
- Viikonloppu- tai loma-ajan vietto yhdessä
- Abiristeilyt

Kurinpitokeinojen sisällöllinen ulottuvuus:

- Vain lainsäädännössä määriteltyjä kurinpitokeinoja on sallittua käyttää
- Järjestyssäännöissä ei voida määrätä muita kuin lain sallimia seuraamuksia

9.2 Ojentamis- ja turvaamistoimenpiteet

Oppilaan velvollisuudet ja järjestyssäännöt Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan on osallistuttava opetukseen, jollei hänellä ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaalla on velvollisuus noudattaa myös muissa laeissa annettuja määräyksiä. Oppilaan on noudatettava kaupungin ja koulun järjestyssääntöjä ja muita annettuja ohjeita

Koitehtävien laiminlyönti

Kuuleminen	Ilmoittaminen	kirjaaminen	toimivalta	HUOM
Oppilas	Huoltajalle (wilma)	Opettaja kirjaa Wilmaan	Opettaja	Valvonta järjestettävä

Vahingonkorvaus

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). vahingosta ilmoitetaan aina huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen. Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

Jos oppilas on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	toimivalta	Huom!
Oppilas	Huoltajalle (Wilma)	Opettaja kirjaa Wilmaan	Opettaja tai rehtori kasvatuksellisista syistä	Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi.

Kasvatuskeskustelu

(Perusopetuslaki 35a)

Ensisijainen toimenpide, kun oppilas häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti. Opettaja kutsuu oppilaan kasvatuskeskusteluun, jos oppilas jatkaa edellä mainitun kaltaista käytöstä opettajan lopettamiskehoituksista piittaamatta ja käytös häiritsee tai loukkaa kouluyhteisön tai sen jäsenen toimintaa.

Kasvatuskeskustelun syitä voivat olla:

Tyypillisiä kasvatustilanteita ovat:

Tapahtuma	Ensisijainen kasvatustilanteen pitäjä
Toistuva oppituntien häirintä	aineenopettaja tai luokanvalvoja, luokanopettaja
Toistuva kotitehtävien laiminlyönti tai koulutarvikkeiden unohtelu	aineenopettaja, luokanopettaja
Toistuva myöhästely tunneilta	luokanvalvoja, luokanopettaja
Toistuva luvatta oleilu käytävällä välituntien aikana	luokanvalvoja, luokanopettaja
Luntaaminen tai väärentäminen	aineenopettaja, luokanopettaja
Toisen omaisuuden varastaminen tai turmelu	luokanvalvoja, luokanopettaja
Tottelemattomuus henkilökuntaa kohtaan	luokanvalvoja, luokanopettaja
Epäasiallinen käytös tai kielenkäyttö	aineenopettaja, luokanopettaja
Muu toistuva koulun sääntöjen rikkominen	luokanvalvoja, luokanopettaja
Tupakanpoltto	luokanvalvoja, luokanopettaja
Poistuminen luvatta koulualueelta	luokanvalvoja, luokanopettaja

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	Oppilashuolto
1. Kasvatustilanteen				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat opettaja ja oppilas	Kasvatustilanteeseen osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja keskustelee lyhyesti huoltajan kanssa asiasta.	Opettaja kirjaa kasvatustilanteen Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatustilanteen opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
2. Kasvatustilanteen				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat opettaja ja oppilas	Kasvatustilanteeseen osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja keskustelee lyhyesti huoltajan kanssa asiasta.	Opettaja kirjaa kasvatustilanteen Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatustilanteen opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
3. Kasvatustilanteen				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat rehtori , opettaja ja oppilas	Kasvatustilanteeseen osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja tai rehtori keskustelee lyhyesti huoltajan kanssa asiasta.	Opettaja kirjaa kasvatustilanteen Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatustilanteen opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
4. Kasvatustilanteen				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa.	Kasvatustilanteeseen osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa.	Opettaja kirjaa kasvatustilanteen Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on	Luokanvalvojan johdolla pidetään asiantuntija palaveri, josta laaditaan oppilashuotokertomus	Pidetään yksilökohtainen asiantuntijaryhmän palaveri, jossa sovitaan jatkotoimet

Toimijat huoltaja, oppilas, opettaja, oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori, terveydenhoitaja)		merkinnyt sen luetuksi.	Jos huoltajat/ oppilas eivät hyväksy palaveria, niin asiasta konsultoidaan kuraattoria, jonka kanssa sovitaan jatkotoimet	
---	--	-------------------------	---	--

1. Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata poistumismääräystä. Jos poistettava oppilas koetta vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, jotka voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikää ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Luokasta poistettavalle oppilaalle on järjestettävä valvonta. Valvonnasta tai sen järjestämisestä vastaa toimenpiteen toteuttanut opettaja. Valvojan tehtävä on pyrkiä rauhoittamaan oppilas ja vastata turvallisuudesta.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Oppilas	Huoltajalle Wilmaan tai vakavammissa tilanteissa välittömästi puhelimitse	Opettaja/ rehtori kirjaa Wilmaan	Opettaja tai rehtori Oppilas poistetaan luokasta ensisijaisesti vain ja ainoastaan opettajan ja rehtorin/ apulasirehtorin läsnäolossa, ellei oppilaan vaarallinen käytös edellytä välitöntä poistamista Kaksi aikuista	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakäyttö. Voimankäyttövälineisiin turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilas ohjataan tarvittaessa kuraattorille

2. Opetuksen osallistumisen epäminen

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttämisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Rehtorin/ opettaja on huolehdittava oppilaan valvonnasta jäljellä olevan päivän ajaksi. Ensisijaisesti asia pyritään järjestämään yhteistyössä huoltajan kanssa. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta tai hänen ei ole mahdollista osallistua valvonnan järjestämiseen, oppilaalle on järjestettävä valvonta koululla.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	toimivalta	HUOM
Oppilas	Huoltajalle puhelimitse tai Wilma viestillä, mikäli se tavoittaa huoltajan välittömästi Ilmoitettava huoltajalle (POL 36 a §:n 1 mom., LL 26 a §:n 1 mom.) ja tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle (POL 36 a §:n 1 mom., LL 26 a §:n 1 mom.)=> kuraattorin konsultointi	Rehtori kirjaa tuntimerkinnän Wilmaan Arkistointi oppivelvollisuus+ 10 v	Rehtori	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakäyttö. Voimankäyttövälineisiin turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

				Oppilas ohjataan kuraattorille ja toiminta oppilashuollon puuttumisen mallin mukaan
--	--	--	--	---

3. Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (turvaamistoimenpide eikä ojentamis -tai kurinpitotoimenpide)

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Perusopetuslaki 29 §)

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

Suosittelavaa on, että ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietyinä päivinä, ellei esinettä tai ainetta noudeta. Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Toimenpide on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Oppilas	Ilmoitettava huoltajalle mahdollisimman pian	Poisottaminen ja esineiden hävittäminen/ Rehtorilla kansio, johon kirjataan haltuun otetut tavarat sekä niiden poisluovuttaminen/ hävittäminen Lomake liitteellä Arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v	Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivänä aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty aine tai esine tai sellainen esine tai aine, joka häiritsee opetusta tai oppimista	Viimesijainen puuttumiskeino, tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienovaraisesti. Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita, joita muuten käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Ilmoitus poliisille Oppilas ohjataan tarvittaessa kuraattorille

9.3 Kurinpitörangastukset

1. Jälki-istunto

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä **jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi**.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys kuullaan tapahtuman nähneitä tarkastetaan valvontakamerat Kuulemislomake on Wilmassa valmiina.	Jälki-istunto ilmoitetaan huoltajalle	Opettaja kirjaa jälki-istunnon Wilmaan	Jälki-istunnosta, luokasta poistamisesta ja tehtävien suorittamisesta koulun jälkeen päättää oppilaan opettaja POA 17§	Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä että kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopiva. Oppilas voidaan myös valvottaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Koulukuljetus järjestettävä tarvittaessa (POL 32 §) OPH: määrättyt jälki-istuntorangaistukset eivät vanhene, voidaan määrätä täytäntöön pantaviksi seuraavanakin lukukautena. OPH: Suorittamattomat jälki-istuntorangaistukset eivät oikeuta lykkäämään todistuksen antamista

2. Kirjallinen varoitus

Oppilaalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	toimivalta	HUOM
Kirjallinen varoitus on kurinpitörangaistus. Ennen kurinpitörangaistuksen antamista on oppilaalle ja huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi Hankittava tarpeellinen selvitys asiasta tilanteen nähneet valvontakamerat	Huoltajalle ilmoitetaan kirjallinen päätös valitusosoitteineen	Hallinnollinen päätös Arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v	Rehtori tekee päätöksen.	Järjestettävä tarvittava oppilashuolto (POL 31 a §:n 5 mom. Oppilas ohjataan kuraattorille, joka arvio oppilaan kokonaistilannetta. Tilanne etenee oppilashuollon puuttumismallin mukaan.

3. Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen jälkeen, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	Huom!
<p>Määräaikainen erottaminen on kurinpitorangeistus.</p> <p>Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on varattava huoltajalle ja oppilaalle tilaisuus tulla kuulluksi</p> <p>Oppilaalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi Kirjallisesti tai muuten todistettavasti</p>	<p>Huoltajalle ilmoitetaan kirjallinen päätös valitusosoitteineen.</p>	<p>Hallinnollinen päätös, jonka rehtori tekee</p> <p>Päätös arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v</p>	<p>Rehtori ja pienten koulujen osalta opetus- ja sivistysjohtaja esittää erottamista ja päätöksen tekee viranomaislautakunta (kuntalaki 14.3§)</p>	<p>Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.</p> <p>Järjestettävä perusopetuksessa opetus (POL 36 a §:n 2 mom.: HOJKS) ja tarvittava oppilashuolto (POL 31 a §:n 5 mom.)</p> <p>Luokanopettaja tai luokanvalvoja huolehtii oppilaan opetusjärjestelyt.</p> <p>Kuraattorin tukea tarjotaan ennen oppilaan kuulemistä, jolloin voidaan käydä läpi, mitä erottaminen tarkoittaa.</p> <p>Oppilashuollon palvelut sovitaan tapauskohtaisesti.</p>

Liite 1 Väkivaltatilanteessa toimiminen ja asian käsittely

<p>Tilanteessa: Pyri toimimaan rauhallisesti, ettet omalla toiminnalla kasvata tilannetta. Tarvittaessa pakene ja suojaudu. Työssä tai työympäristössä ei pidä sietää väkivaltaa tai sen uhkaa. Henkinen ja fyysinen väkivalta ei kuulu työpaikalle. Opetus- ja kasvatusalalla toimivan ei pidä sallia väkivaltaa kenenkään taholta (lapsen, oppilaan, opiskelijan, huoltajan, työyhteisönjäsenen, eikä ulkopuolisen taholta) eikä minkäänlaisten välineiden välityksellä. (TtL 27§)</p>
<p>MITEN VOIT ENNAKOIDA TILANNETTA?</p> <ul style="list-style-type: none">• Tunnista aggressiutilanteisiin liittyvät ennakkomerkit oppilastuntemuksen mukaan• Turvaa toiset henkilöt (siirtyminen pois)• Huomiotta jättäminen, mikäli mahdollista• Älä provosoidu äläkä provosoi• Tarkista ympäristö esim. terävät esineet• Pyydä apua, vältä tilanteisiin menemistä yksin (turvallisuus ja oikeusturva)• Pitkissä kiinnipitämistilanteissa vaihda kiinnipitäjää• Tiedota huoltajaa toimintamalleista ja kirjaa toimintamallit (pedagogiset asiakirjat, ohjaamisen suunnitelma)• Tiedota oppilaan kanssa työskenteleviä toimintamallista
<p>MILLOIN PITÄÄ RAJOITTA A FYYSISESTI?</p> <ul style="list-style-type: none">• Kun henkilö aiheuttaa merkittävän riskin itselleen, muille tai omaisuudelle. (Perusopetuslaki 36b) <p>MITEN RAJOITAN FYYSISESTI TAI POISTAN OPPILAAN TILASTA?</p> <ul style="list-style-type: none">• Huomio oppilaan ikä, tilanteen vakavuus• Käytä passiiviset rajoittamiskeinot, mahdollisimman lievä ja lyhytaikainen pito• Kerro oppilaalle sanallisesti mitä teet, kysy toistuvasti voiko rajoittamista vähentää• Toinen henkilö aina paikalla• Tilasta poistettua oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa• Kirjaa heti tilanne paperille
<p>MILLOIN AMBULANSSI TAI POLIISI PAIKALLE?</p> <ul style="list-style-type: none">• Kouluterveydenhoitaja aina paikalle arvioimaan tilannetta (mikäli koululla on terveydenhoitaja paikalla)• Vakavassa tilanteessa soimitaan heti 112 (sekä fyysinen että psyykinen tilanne)• Huolehdi myös tekijän tilanne ja jatkotoimet
<p>MITEN TILANNE SELVITETÄÄN KOULUSSA?</p> <ul style="list-style-type: none">• Tilanteen rauhoittaminen/ tiedottaminen ympäröiville henkilöille• Asian selvittäminen alkaa (vastuuluokan opettajan mukaan tulo luokan valvontaan)• Tapahtuneesta ilmoitus huoltajille (uhri/ tekijä) <p>MITEN TILANNE SELVITETÄÄN ESIMIEHEN KANSSA?</p> <ul style="list-style-type: none">• Tilanteen purkaminen mukana olleiden aikuisten kanssa saman päivän aikana<ul style="list-style-type: none">○ Tapahtumailmoituksen täyttäminen rehtorin/apulaisrehtorin johdolla (lomake 1)○ Sovitaan tilanteen jatkotoimenpiteet (sekä uhri/ tekijä)○ Tapahtumailmoitus tallennetaan arkistoon. Rehtori toimittaa ilmoitukset opetus- ja sivistystoimenjohtajalle.• Tarvittaessa selvitys opettajan voimakeinojen käytöstä (POL 36b§)<ul style="list-style-type: none">○ Kiinnipitolomake 2• Lisäksi arvioidaan tarve rikosilmoituksen, tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle, uhrin jälkihoitoon, oppijan kurinpitörangaistukseen, yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään, lastensuojeluilmoitukseen (TtL 8,10,27§, TtHL 12§, THL 16,17§, POL 29,31a,36a½, Lsl 25§)• Oppilashuoltopalaveri pidetään erikseen molempien osapuolten kanssa mahdollisimman pian<ul style="list-style-type: none">○ Tapahtumailmoitus käydään läpi huoltajan kanssa○ Oppilashuoltokertomukseen kirjataan jatkotoimenpiteet ja seuranta <p>TYÖNTEKJÄ</p> <ul style="list-style-type: none">• Tee turvallisuusilmoitus aina Pelkkaan• https://www.turva-arvi.fi/Turvallisuusilmoitus/Ilmoitus?i=vtb035st2o

Liite 2 Ilmoitus väkivaltaisesta käyttämisestä

Ilmoitus

- oppilaan väkivaltaisesta käyttäytymisestä
- oppilaan toisen henkeen ja terveyteen kohdistamasta uhkauksesta

Pvm ____/____ 20____ Paikka: _____ Oppilaan ikä: _____

Ilmoituksen tekijä ja hänen virka-asemansa / toimensa:

Silminnäkijät ja heidän virka-asemansa/ toimensa:

Tapahtumien kulku lyhyesti (ilman kohteen nimeä)

Ilmoituksen käsitellyt rehtori/ apulaisrehtori merkkää rastilla tehdyt toimenpiteet

Rasti	Toimenpide		Rasti	Toimenpide
	Yhteydenotto huoltajaan			Yhteydenotto työterveyshuoltoon
	Kasvatuskeskustelu oppilaan kanssa			Yhteydenotto työsuojeluun (Pelkka)
	Kurinpitotoimenpiteen määrääminen oppilaalle Mikä?			Perheen ohjaaminen sosiaalitoimen palveluiden arviointiin
	Opiskeluoikeuden epääminen oppilaalta loppupäivän ajaksi			Lastensuojeluilmoitus
	Oppilaan ohjaaminen oppilashuollon palveluihin			Tutkintapyyntö poliisille
				Muu:

Allekirjoitukset

Ilmoituksen tekijä: _____ Oppilaan opettaja: _____

Rehtori/apulaisrehtori: _____

Leikkaa oppilaan nimi pois ennen lomakkeen toimittamista sivistys- ja opetusjohtajalle

Ilmoituksen kohteena olevan oppilaan nimi: _____ luokka _____

Lomake toimitetaan rehtorille/ apulaisrehtorille, jonka kanssa sovitaan jatkotoimintatavat.

OPETTAJAN SEURANTALOMAKE OPPILAAN HAASTAVAAN KÄYTTÄYMISEEN

HAASTAVA KÄYTTÄYTYMINEN

- P= potkiminen
- R= raapiminen
- N= nipistely
- L= lyöminen
- Muu _____

KÄYTTÄYTYMISEN VOIMAKKUUS

- 1= seurauksena ihon punoitus
- 2= seurauksena mustelmia, raapimisjälkiä tai hampaanjälkiä
- 3= seurauksena verenvuotoa
- 4= seuraukset vaativat lääkinnällistä hoitoa

KÄYTTÄYTYMISEN KESTO

- lyhyt = alle 1 minuutti
- keksiverto = 1-5 minuuttia
- pitkä = yli 5 minuuttia

Nimi: _____

Päivämäärä: _____ Viikonpäivä: _____

Kello	Haastava käyttäytyminen	Voimakkuus	Kesto	Kirjaaja
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	

